

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ХАРКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
ДЕРЖАВНОГО БІОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

БІБЛІОТЕКА

**КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
на 2024 рік**

Укладач:

**Фоменко Оксана Леонідівна ,
завідувач бібліотеки**

Харків 2023

Десятиріччя, проголошені ООН

- 2022–2032 рр. – **Міжнародне десятиріччя мов корінних народів**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 135
- 2021–2030 рр. – **Друге Десятиріччя дій з безпеки дорожнього руху**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 299
- 2021–2030 рр. – **Десятиріччя здорового старіння Організації Об'єднаних Націй**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 131
- 2021–2030 рр. – **Десятиріччя Організації Об'єднаних Націй з відновлення екосистем**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 284
- 2021–2030 рр. – **Десятиріччя науки про океан в інтересах сталого розвитку**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 73
- 2019–2028 рр. – **Десятиріччя миру в пам'ять про Нельсона Манделу**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 1
- 2019–2028 рр. – **Десятиріччя сімейних фермерських господарств**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 239
- 2018–2028 рр. – **Міжнародне десятиріччя дій «Вода для сталого розвитку»**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 222
- 2016–2025 рр. – **Десятиріччя дій Організації Об'єднаних Націй з проблем харчування**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 259
- 2015–2024 рр. – **Міжнародне десятиріччя осіб африканського походження**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 237
- 2014–2024 рр. – **Десятиріччя сталої енергетики для всіх**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 215

Цього року виповнюється:

1060 років від часу (964) переможних походів **Святослава Ігоровича** проти хозар на Дон і Північний Кавказ

1000 років від часу (1024) **Лиственської битви** між військами князя Ярослава Мудрого та князя Мстислава Володимировича біля с. Листвена (нині – с. Малий Листвен, Чернігівська обл.)

1000 років від дня народження **Ізяслава Ярославича** (Ізяслава-Дмитрія Ярославича) (1024–1078), князя Турівського (1042–1052), Новгородського (1052–1054), Великого князя київського (1054–1068, 1069–1073, 1077–1078), сина Ярослава Мудрого

930 років від дня народження **Всеволода Ольговича** (Всеволода-Кирила Ольговича) (бл. 1094–1146), князя Сіверського (1115–1127), Чернігівського (1127–1139), Великого князя київського (1139–1146), сина Олега Святославича

920 років від дня народження **Володимирка Володаровича** (Володимира Галицького) (1104–1152), князя Звенигородського (1124–1128), Перемиського (1128–1141), Галицького (1141–1153), Буського (1151–1153), засновника першої галицької князівської династії, першого князя об'єднаного Галицького князівства

880 років від часу (1144) **об'єднання галицьких земель в єдине князівство зі столицею у м. Галичі**

880 років від часу створення (1144) **Крилоського** (Галицького) **Євангелія** – рукописного Євангелія, найдавнішого з точно датованих слов'янських кириличних рукописів Євангелія-тетр (четвероевангелія)

810 років від дня народження **Роджера Бекона** (1214–1292), англійського філософа, природознавця, педагога

630 років від дня народження **Йоганна Гутенберга** (1394–1468), німецького першодрукаря, видавця, винахідника, основоположника друкування виливними металевими літерами

Рік народження подано за Енциклопедією історії України (далі – ЕІУ); за іншими даними народився 1397-го, 1399-го або 1400 р.

470 років від дня народження **Олександра Хомовича Плетенецького** [чернече ім'я – Єлисей, ієромонаше – Євфимій] (бл. 1554–1624), українського вченого, церковного, культурного, освітнього та громадського діяча, одного із засновників Київської братської школи

460 років від часу заснування (1564–1593) **Томаківської Січі** – найпершої з відомих козацьких січей

Дату заснування подано за дис. дослідж. М. Жуковського «Пам'ятки і пам'ятні місця запорозького козацтва Нікопольського краю», інтернет-ресурсами; за іншими даними засновано у 1540-х рр., 1560-х рр., II пол. XVI ст.

450 років від часу видання (1574) І. Федоровим у Львові **«Букваря»** – першого друкованого шкільного підручника на українських землях

430 років від початку (1594–1596) **повстання Наливайка** – козацького повстання в Речі Посполитій під проводом С. Наливайка та Г. Лободи проти польської шляхти

400 років від дня народження **Марини Мазепи** [у чернецтві – Марія Магдалина] (бл. 1624–1707), ігумені Києво-Печерського Вознесенського і Глухівського Успенського дівочих монастирів, матері гетьмана І. Мазепи, основоположниці прикладного мистецтва – гаптування сухозліткою (вишивання золоту та срібною ниткою) церковного одягу та ікон

370 років від часу заснування (1654) **м. Харкова**

350 років від часу видання (1674) у друкарні Києво-Печерської лаври **«Синопису»** – першого нарису історії України

330 років від часу (1694) надання **Києво-Могилянському колегіуму статусу вищого навчального закладу – академії**

290 років від часу заснування (1734) **Нової (Підпільненської) Січі** – адміністративного і військового центру запорозького козацтва, останньої козацької січі на Запорожжі

290 років від початку (1734) **повстання Верлана** (Верланова революція, Народне повстання 1734–1738 рр.) – першого організованого гайдамацького повстання проти польського панування на Правобережжі

250 років від часу (1774) укладення Г. Сковородою збірки **«Байки Харківські»**

220 років від часу заснування (1804) **Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди** (на той час – Педагогічний інститут)

210 років від дня народження **Амвросія Лук'яновича Метлинського** (1814–1870), українського поета, філолога, етнографа, фольклориста, перекладача, видавця

210 років від дня народження **Джона Джеймса Юза** (Г'юза) (1814–1889), британського гірничого інженера, промисловця, металурга, засновника м. Юзівка (нині – м. Донецьк)

190 років від часу заснування (1834) **Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича** Київського національного університету імені Тараса Шевченка

190 років від часу заснування (1834) **Державного дендрологічного парку «Тростянець» НАН України** (до 1983 р. – Державний дендрологічний заповідник «Тростянець» НАН України)

175 років від дня народження **Гордія Павловича Гладкого** (бл. 1849–1894) українського хормейстера, композитора, педагога, автора музики до вірша Т. Шевченка «Заповіт»

160 років від початку будівництва (1864–1882) **Резиденції митрополитів Буковини і Далмації** – пам'ятки архітектури у м. Чернівці (нині там міститься Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича). На 35-й сесії комітету ЮНЕСКО архітектурний ансамбль резиденції було внесено до списку Світової спадщини (2011)

130 років від часу (1894) **запуску у Львові електричного трамвая**, одного з найперших у Європі

110 років від дня народження **Якова Шумелди** (1914–1993), українського історика, економіста, політолога, мемуариста, громадсько-політичного та культурного діяча, члена ОУН (США)

100 років від часу видання (1924) **п'єси М. Куліша «97»**

90 років від початку (1934) **репресій та арештів діячів української культури**, зокрема **О. Влизька, К. Буревія, Г. Косинки, А. Крушельницького, В. Мисика, В. Підмогильного, Є. Плужника, Д. Фальківського та ін.**

60 років від часу заснування (1964) **Ансамблю класичної музики ім. Бориса Лятошинського** (створено як аматорський хор при Музичному хоровому товаристві)

40 років від часу відкриття (1984) у м. Переяславі **Музею хліба**

30 років від часу відновлення діяльності (1994) **Національного університету «Острозька академія»** (заснованого 1576 р.)

СІЧЕНЬ

1

Новорічне свято

Обрізання Господнє

День Святителя Василя Великого

Всесвітній день миру (День всесвітніх молитов про мир)

Відзначається щорічно в перший день кожного нового року. Започатковано 8 грудня 1967 р. головою католицької церкви Папою Римським Павлом VI

4

Всесвітній день азбуки Браїля

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 161

5

Хрещенський святий вечір. Святий вечір водохресний. Голодна кутя

6

Богоявлення. Хрещення Господнє. Водохреще

190 років від дня народження **Степана Васильовича Руданського** (1834–1873), українського поета, перекладача, фольклориста

90 років від дня народження **Гната Петровича Майстренка** (1934–1987), українського письменника

85 років від дня народження **Валерія Васильовича Лобановського** (1939–2002), українського футболіста, тренера, Героя України (2002, посмертно)

80 років від дня народження **Рольфа Мартіна Цинкернагеля** (1944), швейцарського імунолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1996)

75 років від дня народження **Миколи Володимировича Луківа** (1949), українського поета (на його вірші написано понад 300 пісень, найвідомішою з яких є «Росте черешня в мамі на городі»), редактора, громадського діяча

7

Собор Предтечі і Хрестителя Господнього Іоанна

8

200 років від дня народження **Вільяма Вілкі Коллінза** (1824–1889), англійського письменника, драматурга, одного із засновників детективного жанру

120 років від дня народження **Олександра Володимировича Лугового** [справж. – Олександр Аскольдович Овруцький-Швабе] (1904–1962), українського письменника (Канада)

9

100 років від дня народження **Сергія Йосиповича Параджанова** [справж. –Саркіс Говсепі Параджанян] (1924–1990), українського та вірменського кінорежисера, сценариста, художника

10

90 років від дня народження **Леоніда Макаровича Кравчука** (1934–2022), українського державного та політичного діяча, першого Президента незалежної України (1991–1994), Героя України (2001)

11

Міжнародний день заповідників і національних парків

Відзначається з 1997 р. за ініціативою Центру охорони дикої природи і Всесвітнього фонду дикої природи

12

Тетянин день

День українського політв'язня

Неофіційна пам'ятна дата. Відзначається щороку з 1975 р. за ініціативою В. Чорновола на честь осіб, яких було заарештовано через політичні переконання

130 років від дня народження **Юліяна Івановича Вассіяна** (1894–1953), українського публіциста, філософа, громадсько-політичного діяча, ідеолога ОУН, борця за незалежність України (США)

130 років від дня народження **Василя Михайловича Еллана-Блакитного** (Блакитного) [справж. – Елланський] (1894–1925), українського письменника, публіциста, громадсько-політичного діяча

Дату народження подано за ЕСУ, ЕІУ; за іншими даними народився 09.01.1894 р.

95 років від дня народження **Миколи Павловича Мащенка** (1929–2013), українського кінорежисера, сценариста, письменника, одного із засновників Національної академії мистецтв України

13

175 років від дня народження **Василя Парменовича Образцова** (1849–1920), українського терапевта, кардіолога (запровадив термін «інфаркт», описав його діагностику, клінічну картину на ранніх стадіях та лікування, першим у світі розробив методику глибокої пальпації для діагностування органів черевної порожнини), одного із засновників київської терапевтичної школи, очільника терапевтичного відділення Київської Олександрівської лікарні (нині – Олександрівська клінічна лікарня м. Києва)

160 років від дня народження **Вільгельма Віна** (1864–1928), німецького фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1911)

16

День пам'яті захисників Донецького аеропорту (День пам'яті кіборгів)

Неофіційна пам'ятна дата. Відзначається щорічно з 2018 р. за ініціативою захисників Донецького аеропорту

18

370 років від часу (1654) **Переяславської ради**

19

10 років від початку (2014) «**Вогнехрещ**» – силового протистояння протестувальників із владою на вулиці Грушевського в м. Києві, що стали початком гарячої фази Революції гідності

130 років від дня народження **Марка Степановича Терещенка** (1894–1982), українського актора, режисера театру та кіно

120 років від дня народження **Михайла Еразмовича Омеляновського** (1904–1979), українського філософа

Дату народження подано за ЕСУ, даними сайту НАН України, вид. «Історія Національної академії наук України. 1946–1950. Ч. 2. Додатки»; за іншими даними народився 01.02.1904 р.

20

День вшанування захисників Донецького аеропорту

Відзначається щорічно відповідно наказу міністра оборони та Головнокомандувача Збройних Сил України № 21/24 від 20.01.2022 р.

22

День Соборності України

Відзначається щорічно з 1999 р. Із 30 грудня 2011 р. святкувався як День Соборності та Свободи України. 13 листопада 2014 р., відповідно до Указу Президента України № 871/2014, свято було відновлено як День Соборності України

23

180 років від дня народження **Михайла Федоровича Комарова** (1844–1913), українського історика, письменника, критика, перекладача, бібліографа, фольклориста, мовознавця, громадського діяча

175 років від дня народження **Богдана Івановича Ханенка** (1849–1917), українського колекціонера, мистецтвознавця, мецената, музейного та громадського діяча

За іншими даними народився 23.01.1848 р. або 04.02.1849 р.

140 років від дня народження **Євгена Максимовича Кротевича** (1884–1968), українського письменника, драматурга

120 років від дня народження **Степана Федоровича Фрасуляка** (1904–1951), українського історика, першого історіографа та теоретика партизанської боротьби УПА

75 років від дня народження **Грицька Чубая** [Григорій Петрович] (1949–1982), українського поета, перекладача, художника, мистецтвознавця одного з лідерів українського літературно-мистецького андеграунду

24

Міжнародний день освіти

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 25

День зовнішньої розвідки України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.11.2018 р. № 381/2018

80 років від часу проведення (24.01–17.02.1944) **Корсунь-Шевченківської операції** (Корсунська операція 1944), здійсненої під час німецько-радянської війни

150 років від дня народження **Сергія Даниловича Чорного** (1874–1956), українського астронома, педагога, одного із засновників київської астрономічної школи

25

150 років від дня народження **Вільяма Сомерсета Моєма** (1874–1965), англійського письменника, прозаїка, драматурга, критика, дипломата

140 років від дня народження **Семена Мойсейовича Айзенштейна** (1884–1962), українського підприємця, радіоінженера, одного із фундаторів радіотехніки в Україні (Англія)

27

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 7. Цього дня 1945 р. радянські війська звільнили в'язнів концтабору Освенцим

185 років від дня народження **Павла Платоновича Чубинського** (1839–1884), українського фольклориста, етнографа, поета, правознавця, громадського та просвітницького діяча, автора слів Державного гімну України

28

Всесвітній день допомоги хворим на проказу

Відзначається щорічно, в останню неділю січня, починаючи з 1954 р. Заснований ООН у 1953 р. на честь французького громадського діяча Р. Фоллеро, який присвятив усе життя боротьбі з хворобою Хансена – проказою

170 років від дня народження **Володимира Костянтиновича Високовича** (1854–1912), українського патологоанатома, бактеріолога, епідеміолога, фундатора київської патологоанатомічної і бактеріологічної шкіл

Дату народження подано за ЕСУ, біобібліографічним покажчиком «Життя, присвячене людям: до 160-річчя від дня народження В. К. Високовича» (Київ, 2014); за іншими даними народився 02.01.1854 р., 02.03.1854 р., 14.03.1854 р.

140 років від дня народження **Огюста Піккара** (1884–1962), швейцарського фізика, винахідника та конструктора стратостата і батискафа

29

День пам'яті героїв Крут

Відзначається щорічно в день, коли біля селища Крути в 1918 р. відбувся бій між більшовицькою армією та загоном київських студентів і бійців вільного козацтва. В Україні офіційно цю дату почали відзначати після підписання Президентом України Указу «Про вшанування пам'яті Героїв Крут» № 15/2007 від 15.01.2007 р.

Міжнародний день мобілізації зусиль проти загрози ядерної війни

Відзначається з 1985 р., коли було підписано «Делійську декларацію», в якій містився заклик до припинення гонитви ядерних озброєнь, скорочення і подальшої поступової ліквідації ядерних арсеналів країн світу та усунення самої загрози ядерної війни

30

Собор трьох святих: Василя Великого, Іоанна Золотоустого, Григорія Богослова

200 років від дня народження **Віктора Васильовича Лободи** (1824–1889), українського письменника, публіциста, етнографа, громадсько-політичного діяча

120 років від дня народження **Антоня Пантелеймоновича Комара** (1904–1985), українського вченого в галузі фізики металів і сплавів, ядерної фізики та фізики прискорювачів, фізичної електроніки, організатора науки

110 років від дня народження **Євгена Романовича Чередниченка** (1914–1994), українського поета, публіциста, просвітника, педагога, громадського діяча, члена ОУН (разом із дружиною В. Нечипорівною був серед тих, хто на заклик В. Стуса встав у кінотеатрі «Україна», протестуючи проти арештів української інтелігенції, 1965)

ЛЮТИЙ

2

Стрітення Господнє

Всесвітній день водно-болотних угідь

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 317

80 років від дня (1944) вигнання нацистських окупантів із Луцька та Рівного

3

160 років від дня народження Володимира Івановича Самійленка (1864–1925), українського поета, драматурга, перекладача

150 років від дня народження Гертруди Стайн (1874–1946), американської письменниці, поетеси, сценаристки, колекціонерки творів мистецтва, авторки виразу «втрачене покоління», до якого належать Е. Гемінгвей, Т. Еліот, Ф. С. Фіцджеральд, Е. М. Ремарк та ін.

140 років від дня народження Олександра Генріховича Гольдмана (1884–1971), українського фізика, одного з основоположників Інституту фізики НАН України

140 років від дня народження Віктора Опанасовича Добровольського (1884–1963), українського вченого в галузі деталей машин і загального машинобудування

120 років від дня народження Гео Коляди [Григорій Опанасович] (1904–1941), українського поета, одного із засновників об'єднання українських письменників авангардистського спрямування «Село і Місто» («СiМ»)

90 років від дня народження Юрія Тарнавського [Орест Іванович] (1934), українського та американського письменника, перекладача, лінгвіста-кібернетика, одного із засновників Нью-Йоркської групи

4

Всесвітній день боротьби проти раку

Проголошено Міжнародним союзом проти раку (UICC)

Міжнародний день людського братерства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 200

170 років від дня народження Ісидора (Сидора) Михайловича Мидловського (1854–1916), українського письменника, актора, правознавця, громадсько-культурного діяча

100 років від дня народження Дарії Юрїївни Гусяк (1924–2022), української політичної діячки, членкині ОУН, зв'язкової Головнокомандувача УПА Р. Шухевича

11

Міжнародний день жінок і дівчат у науці

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 212

Всесвітній день хворого

Відзначається щорічно за ініціативи Папи Римського Іоанна Павла II

130 років від дня заснування (1894) першого українського молодіжного спортивного товариства «Сокіл»

35 років від часу заснування (1989) **Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка** (на той час – Товариство української мови ім. Тараса Шевченка)

12

160 років від дня народження Михайла Михайловича Ярового (1864–1940), українського художника

120 років від дня народження Юрія Федоровича Мушака (1904–1973), українського перекладача, мово- та літературознавця, педагога

110 років від дня народження Генрі Примакова (1914–1983), американського фізика, народженого в Україні

13

Всесвітній день радіо

Відзначається щорічно за ініціативою ЮНЕСКО з 2011 р.

День безпечного Інтернету

Відзначається щорічно з 2004 р. у другий вівторок лютого за ініціативою європейських некомерційних організацій

140 років від дня народження Наталії Дмитрівни Полонської-Василенко (1884–1973), української вченої, історикині, археологині

Дату народження подано за ЕІУ, даними Українського інституту національної пам'яті, Українського національного біографічного архіву, кн. В. Шендеровського «Нехай не гасне світ науки», інтернет-ресурсами; за іншими даними народилася 12.02.1884 р.

120 років від дня народження Данила Павловича Скоропадського (1904–1957), українського громадсько-політичного діяча, сина гетьмана П. Скоропадського (Велика Британія)

14

День Святого Валентина (День закоханих)

Міжнародний день дарування книг

Неофіційне свято. Започатковано 2012 р. американкою Е. Бродмур з метою підвищення інтересу до книг і бібліотек

150 років від дня народження **Льва Володимировича Писаржевського** (1874–1938), українського вченого, хіміка, публіциста, педагога

Дату народження подано за даними сайту НАН України, обеліском на могилі Л. Писаржевського у Дніпрі, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 13.02.1874 р.

120 років від дня народження **Трифона Максимовича Башти** (1904–1987), українського вченого в галузі гідравліки і гідродинаміки, засновника української наукової школи промислової гідравліки

70 років від дня народження **Володимира Гершоновича Дрінфельда** (1954), українського та американського математика, який першим в Україні одержав медаль Філдса (1990)

15

День вшанування учасників бойових дій на території інших держав

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.02.2004 р. № 180/2004

460 років від дня народження **Галілео Галілея** (1564–1642), італійського фізика, механіка, астронома, поета, критика, засновника класичної механіки, одного із засновників експериментально-теоретичного природознавства

450 років від часу видання (1574) у м. Львові «Апостола» І. Федоровим

150 років від дня народження **Ернеста Генрі Шеклтона** (1874–1922), англійського полярного дослідника

140 років від дня народження **Віктора Ізмайловича Новицького** (1884–1938), українського правознавця, архівіста, історика, бібліографа

125 років від дня відкриття (1899) у м. Кропивницькому **Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського** (на той час – Єлисаветградська громадська бібліотека)

80 років від дня народження **Джохара Дудаєва** (1944–1996), чеченського військового, державного та політичного діяча, лідера чеченського визвольного руху в 1990-х рр., першого президента Чеченської Республіки Ічкерія (1991–1996); на честь Джохара Дудаєва було перейменовано вулиці в Україні (2022)

16

День військового журналіста України

Відзначається щорічно відповідно до наказу міністра оборони України від 14.02.2018 р. № 63

190 років від дня народження **Ернста Гекеля** (1834–1919), німецького природодослідника, філософа, мандрівника

130 років від дня народження **Миколи Івановича Мацуєва** (1894–1975), українського бібліографа, бібліотекознавця, літературознавця, одного з фундаторів літературної бібліографії

145 років від дня народження **Василя Костянтиновича (Костьовича) Короліва-Старого** [справж. – Королів] (1879–1941), українського письменника, перекладача, видавця, художника, громадського діяча, одного із засновників Української Центральної Ради, чоловіка Н. Королеви

17

Всесвітній день сталого туризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 269

130 років від дня народження **Федора Євстафійовича Петруня** (1894–1963), українського історика, географа, бібліографа, краєзнавця, педагога

18

10 років від часу (18–21.02.2014) **масових розстрілів мирних протестувальників** на Майдані Незалежності в центрі Києва

620 років від дня народження **Леона-Баттісти Альберті** (1404–1472), італійського вченого, архітектора, письменника, музиканта

95 років від дня народження **Теодозії Марківни Бриж** (1929–1999), української скульпторки

19

Міжнародний день захисту морських ссавців (День китів)

Запроваджено в 1986 р., коли набув чинності мораторій на китовий промисел, оголошений Міжнародною китовою комісією

День Державного герба України

Цього дня 1992 р. Верховна Рада України затвердила тризуб як Малий герб України, визначаючи його головним елементом Великого герба України

220 років від дня народження **Карла Рокітанського** [Карл фон Рокітанський; повне – Карл Йозеф Вензель Прокоп Рокітанський] (1804–1878), австрійського лікаря, патологоанатома, філософа

20

Всесвітній день соціальної справедливості

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 10

День Героїв Небесної Сотні

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.02.2015 р. № 69/2015

10 років від початку (20.02–21.03.2014) протиправного захоплення **Криму** російською федерацією

180 років від дня народження **Людвіга Едуарда Больцмана** (1844–1906), австрійського фізика, одного із засновників статистичної фізики й фізичної кінетики

135 років від дня народження **Льва Миколайовича Ревуцького** (1889–1977), українського композитора, піаніста, педагога, музично-громадського діяча

130 років від дня народження **Ярослава Івашкевича** (1894–1980), польського письменника, поета, перекладача, громадського діяча

Дату народження подано за Шевченківською енциклопедією, Українською музичною енциклопедією (далі – УМЕ), інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 04.03.1894 р.

21

Міжнародний день рідної мови

Проголошено на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, відзначається щорічно з 2000 р. відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 56 / 262

150 років від дня народження **Дмитра Йосиповича Гуліа** (1874–1960), абхазького письменника, поета, етнографа, історика, мовознавця, основоположника абхазької літератури та літературної мови

125 років від дня народження **Дмитра Омеляновича Мілютенка** (1899–1966), українського актора театру та кіно, педагога

125 років від дня народження **Григорія Семеновича Мокана** (1899–1989), українського вченого-селекціонера
110 років від дня заснування (1914) в Монреалі українського видавництва «**Новий світ**»

22

Європейський день підтримки жертв злочинів

Відзначається щорічно в багатьох країнах Європейського Союзу. Запроваджений Міжнародною правозахисною організацією *Victim Support Europe*

210 років від дня народження **Оскара Кольберга** (1814–1890), польського фольклориста, етнографа, композитора

200 років від дня народження **П'єра Жуля Сезара Жансена** (1824–1907), французького астронома, який першим знайшов на Сонці новий хімічний елемент – гелій

130 років від дня заснування (1894) у Пенсільванії **Українського народного союзу** (до 1914 р. – Руський Народний Союз) – найдавнішої української громадської організації у США

110 років від дня народження **Ренато Дульбекко** (1914–2012), італійського вірусолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1975)

23

80 років від початку (23.02.1944–09.03.1944) **депортації чеченців та інгушів** до Сибіру та Середньої Азії. Операція НКВД проходила під назвою «Чечевиця»

145 років від дня народження **Казимира Севериновича Малевича** (1879–1935), відомого живописця, теоретика мистецтва, основоположника супрематизму, педагога, народженого в Україні

140 років від дня народження **Казимира (Казимежа) Функа** (1884–1967), американського біохіміка польського походження, який уперше використав слово «вітамін»

100 років від дня народження **Максима Федоровича Веклича** (1924–2001), українського геолога, палеографа

100 років від дня народження **Аллана Маклеода Кормака** (1924–1998), американського та південноафриканського фізика, одного із розробників комп'ютерної томографії, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1979)

100 років від дня народження **Клода Соте** (1924–2000), французького кінорежисера, сценариста

24

2 роки від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну (2022)

100 років від дня народження **Володимира Федоровича Геращенка** (1924–2002), українського художника театру, живописця

80 років від дня народження **Девіда Вайнленда** (1944), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (2012)

25

200 років від дня народження **Авксентія Івановича Гарновського** (1824–1881), українського театрального та музичного діяча

175 років від дня народження **Федора Андрійовича Щербини** (1849–1936), українського вченого-статистика, економіста, соціолога, історика, громадсько-політичного діяча

130 років від дня народження **Костянтина Костянтиновича Хрєнова** (1894–1984), українського вченого в галузі електрозварювання

100 років від дня народження **Всеволода Леонідовича Суворова** (1924–?), українського архітектора

26

День спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 26.02.2020 р. № 58/2020

190 років від дня народження **Олександра Зарицького** (1834–1895), українського та польського піаніста, композитора, диригента, педагога

27

170 років від дня народження **Олексія Олексійовича Коротнєва** (1854–1915), українського зоолога, педагога

120 років від дня народження **Леоніда Івановича Смілянського** (1904–1966), українського письменника, літературознавця, критика, драматурга, кіносценариста

28

135 років від дня народження **Павла Феофановича Шандрука** (1889–1979), українського військового діяча, генерал-хорунжого армії УНР, генерал-полковника армії УНР в екзилі, автора праць з військової історії (США)

Цього місяця виповнюється:

175 років від часу заснування (1849) **Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького** (на той час – Громадський музей Катеринославської губернії)

10 років від часу завершення (лютий 2014) **Революції Гідності** (Єврореволюції, Євромайдану)

БЕРЕЗЕНЬ

1

Всесвітній день цивільної оборони

Відзначається щорічно в день набрання чинності – 1 березня 1972 р. – Статуту Міжнародної організації цивільної оборони

Всесвітній день морських трав

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 265

День «Нуль дискримінації»

Відзначається щорічно з 2014 р. за рішенням ООН. Ініціатором виступила ЮНЕЙДС (об'єднана програма ООН щодо ВІЛ/СНІД)

3

Всесвітній день письменника

Відзначається згідно з рішенням 48-го конгресу Міжнародного ПЕН-клубу, який відбувся 12–18 січня 1986 р.

Всесвітній день дикої природи

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 205

4

75 років від дня народження **Володимира Михайловича Івасюка** (1949–1979), українського композитора, музиканта, поета, художника, одного з основоположників української естрадної музики, Героя України (2009, посмертно)

5

Міжнародний день просвіти з питань роззброєння та нерозповсюдження

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 51

110 років від дня народження **Володимира Григоровича Сергєєва** (1914–2009), українського вченого в галузі радіотехніки, електроніки й автоматики

100 років від дня народження **Івана Івановича Дорошенка** (1924–1985), українського письменника, перекладача, літературознавця, критика

90 років від дня народження **Денієла Канемана** (1934), американського та ізраїльського психолога, відомого своїми працями з когнітивної психології, теорії прийняття рішень та поведінкової економіки, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (2002)

6

Присвоєння почесної відзнаки «Місто-герой України» Волновасі, Гостомелю, Маріуполю, Харкову, Херсону, Чернігову (2022)

Відповідно до Указу Президента України від 06.03.2022 р. № 111/2022

7

150 років від дня народження **Івана Дем'яновича Рубчака** (1874–1952), українського актора, співака

140 років від дня народження **Матвія Львовича Лярова** (1884–1964), українського актора

140 років від дня народження **Марини Михайлівни Скибицької** (1884–1943), української співачки, педагогині

120 років від дня народження **Докії Кузьмівни Гуменної** (1904–1996), української письменниці, археологині (США)

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народилася 23.02.1904 р., 09.03.1904 р., 10.03.1904 р., 23.03.1904 р.

100 років від дня народження **Кобо Абе** [справж. – Кіміфуса] (1924–1993), японського письменника

80 років від дня народження **Майкла Росбаша** (1944), американського генетика, хронобіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (2017)

8

Міжнародний день боротьби за права жінок і міжнародний мир

Відзначається щорічно з 1977 р. за рішенням ООН на згадку про культурні, політичні та соціально-економічні досягнення жінок

Міжнародний жіночий день

120 років від дня народження **Василя Корнійовича Миколюка** (1904–1937), українського письменника

100 років від дня народження **Івана Григоровича Кушнірика** (1924–2011), українського прозаїка, перекладача

9-10

Щороку в Україні відзначають Шевченківські дні, які припадають на роковини народження і смерті Тараса Шевченка – 9 і 10 березня

9

День землевпорядника

Відзначається щорічно в другу суботу березня відповідно до Указу Президента України від 11.12.1999 р. № 1556/99

210 років від дня народження **Тараса Григоровича Шевченка** (1814–1861), українського поета, художника, мислителя, громадського діяча

570 років від дня народження **Амеріго Веспуччі** (1454–1512), флорентійського мореплавця, завдяки якому, вірогідно, дістав свою назву Американський континент

Рік народження подано за Encyclopædia Britannica, дату народження – за інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 02.03.1451 р., 09.03.1451 р.

160 років від дня народження **Володимира Опанасовича Караваєва** (1864–1939), українського зоолога, мандрівника

150 років від дня народження **Софії Пилипівни Левицької** (1874–1937), української художниці (Франція)

130 років від дня народження **Романа Кириловича Сушка** (1894–1944), українського військово-політичного діяча, співзасновника ОУН

90 років від дня заснування (1934) **Національного видавництва дитячої літератури «Веселка»** (на той час – Дитвидав УРСР)

10

День Державного гімну України

Затверджено Кабінетом Міністрів України 7 грудня 2021 р.

Міжнародний день жінок-суддів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 274

80 років від часу (1944) **різанини в Сагрині** – однієї з трагедій польсько-українського збройного конфлікту часів Другої світової війни

110 років від дня народження **Миколи Павловича Куделі** (1914–2004), українського шевченкознавця, учасника національно-визвольного руху за незалежність України

110 років від дня народження **Петра Петровича Нестеровського** (1914–1998), українського письменника, сценариста, драматурга, редактора, театрального критика

100 років від дня народження **Вадима Михайловича Шарапова** (1924–2014), українського архітектора

12

260 років від дня народження **Григорія (Гжегожа) Адамовича Відорта** (1764–1834), українського та польського поета, співака, торбаніста

200 років від дня народження **Густава Роберта Кірхгофа** (1824–1887), німецького фізика, оптика, що заклав основи спектрального аналізу, відкрив цезій та рубідій, автора одного із законів випромінювання (закон Кірхгофа) та правила для розрахунку електричних кіл (правила Кірхгофа)

110 років від дня народження **Лідії Олександрівни Компанієць** (1914–2003), української поетеси, сценаристки, кінодраматургині

14

Міжнародний (Всесвітній) день дії проти гребель (Міжнародний день річок)

Започатковано 1997 р. з ініціативи громадської організації «Міжнародна мережа річок» (США)

День українського добровольця

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17.01.2017 р. № 1822-VIII

220 років від дня народження **Йоганна Штрауса** (1804–1849), австрійського композитора, скрипаля, диригента, засновника музичної династії Штраусів

170 років від дня народження **Пауля Ерліха** (1854–1915), німецького мікробіолога, біохіміка, імунолога, засновника наукового хіміотерапевтичного напрямку в мікробіології, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1908)

140 років від дня народження **Григорія Крискентійовича Лукомського** (1884–1952), українського мистецтвознавця, архітектора, художника, педагога

Дату народження подано за ЕСУ, ЕІУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 16.03.1884 р.

130 років від дня народження **Федора (Теодора) Івановича Черника** (1894–1918), українського військового та громадського діяча, вояка Українських Січових Стрільців (УСС)

110 років від дня народження **Олексія Прокоповича Олійника** (1914–1977), українського скульптора

110 років від дня народження **Івanni Олександрівни Савицької** (1914–2011), української письменниці (США)

80 років від дня народження **Михайла Спиридоновича Мельника** (1944–1979), українського історика, поета, дисидента, учасника правозахисного руху

15

Всесвітній день захисту прав споживачів

Відзначається щорічно з 1983 р. під егідою ООН

85 років від дня (1939) **проголошення незалежності Карпатської України**

175 років від дня народження **Володимира Осиповича Шухевича** (1849–1915), українського етнографа, краєзнавця, публіциста, редактора, педагога, культурно-громадського та діяча, діда генерала Р. Шухевича

Дату народження подано за енциклопедією «Українська мова», Encyclopedia of Ukraine, даними Українського національного біографічного архіву, кн. В. Шендеровського «Нехай не гасне світ науки», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 15.05.1849 р.

170 років від дня народження **Еміля Адольфа фон Берінга** (1854–1917), німецького бактеріолога, творця імунології, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1901)

120 років від дня народження **Марії-Любомири Кузьмович-Головінської** (1904–1986), української письменниці, громадської діячки (США)

120 років від дня народження **Зіновія (Зенона) Васильовича Храпливого** (1904–1983), українського фізика-теоретика

16

250 років від дня народження **Метью Фліндерса** (1774–1814), англійського картографа, мореплавця, дослідника Австралії

160 років від дня народження **Валентина Августовича Фельдмана** (1864–1928), українського архітектора, художника, педагога

130 років від дня народження **Юрія Юрійовича Дарагана** (1894–1926), українського поета (Чехія)

120 років від дня народження **Онисима Даниловича Куриленка** (1904–1982), українського хіміка

110 років від дня народження **Павла Андріяновича Дегтярьова** (1914–1990), українського літературознавця, перекладача, критика

90 років від дня народження **Івана Петровича Дзюба [Дзюб]** (1934), українського фізика-теоретика, перекладача, дипломата

17

Теплого Олекси

День працівників житлово-комунального господарства і побутового обслуговування населення

Відзначається щорічно в третю неділю березня відповідно до Указу Президента України від 15.02.1994 р. № 46/94 (Указ в редакції Указу Президента від 19.05.1995 р. № 385/95)

320 років від дня народження **Арсенія Могилянського** [в миру – Олексій Васильович] (1704–1770), українського церковного діяча, проповідника, благодійника, митрополита Київського і Галицького

Дату народження подано за ЕІУ, даними сайту Національний заповідник «Софія Київська»; за іншими даними народився 17.04.1704 р., 17.03.1711 р.

190 років від дня народження **Готліба Даймлера** (1834–1900), німецького інженера-винахідника, конструктора, підприємця

150 років від дня народження **Августина Івановича Волошина** (1874–1945), українського державного, політичного, релігійного та культурного діяча, журналіста, видавця, священника, просвітителя, педагога, президента Карпатської України (1939), Героя України (2002, посмертно)

20

Міжнародний день щастя

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 281

День французької мови в ООН

Засновано для святкування багатомовності та культурного різноманіття, а також для сприяння рівноправному використанню всіх шести офіційних мов ООН

80 років від дня (1944) **вигнання нацистських загарбників з м. Вінниці**

385 років від дня народження **Івана Степановича Мазепи** (Мазепи-Калєдинського) (1639–1709), українського військового, політичного та державного діяча, дипломата, Гетьмана Війська Запорозького

Дату народження подано за ЕІУ, Юридичною енциклопедією, Encyclopedia of Ukraine, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 30.03.1639 р., 08.09.1639 р.

21

Всесвітній день поезії

Відзначається щорічно відповідно до рішення 30-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО

Всесвітній день людей з синдромом Дауна

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 149

Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2142 (XXI)

Міжнародний день Навруз

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 253

Міжнародний день лісів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 200

135 років від дня народження **Олександра Миколайовича Вергинського** (1889–1957), відомого співака, композитора, поета

Дату народження подано за ЕСУ, біографічним довідником «Мистецтво України»; за іншими даними народився 20.03.1889 р., 23.03.1889 р.

120 років від дня народження **Федора Олексійовича Абрамова** (1904–1982), українського вченого в галузі гірничої справи

95 років від дня народження **Юрія (Георгія) Михайловича Мушкетика** (1929–2019), українського письменника, прозаїка, публіциста, критика, Героя України (2009)

90 років від дня народження **Ігоря Михайловича Рибак** (1934–2005), українського спортсмена-важкоатлета

22

Всесвітній день водних ресурсів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 193

День звільнення смт Макарів від російських окупантів (2022)

425 років від дня народження **Антоніса ван Дейка** (1599–1641), фламандського живописця

130 років від дня народження **Василя Дмитровича Єрмилова** (1894–1968), українського графіка, живописця, монументаліста, художника-конструктора

Дату народження подано за ЕСУ, біографічним довідником «Мистецтво України»; за іншими даними народився 21.03.1894 р.

23

Всесвітній метеорологічний день

Відзначається щорічно з 1950 р. від дня набуття чинності Конвенції Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО) WMO / EC-XII / Res. 6

275 років від дня народження **П'єра Сімона Лапласа** (1749–1827), французького астронома, фізика, математика, одного з творців теорії ймовірностей

100 років від дня народження **Володимира Васильовича Флиса** (1924–1987), українського композитора, музикознавця, педагога

24

Всесвітній день боротьби з туберкульозом

Відзначається щорічно з 1882 р., від дня, коли доктор Р. Кох оголосив про виявлення туберкульозної бацили

Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини та гідність жертв

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 196

Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на туберкульоз

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.03.2002 р. № 290/2002

Присвоєння почесної відзнаки «Місто-герой України» Бучі, Ірпеню, Миколаєву, Охтирці (2022)

Присвоєно відповідно до Указу Президента України від 24.03.2022 р. № 164/2022

530 років від дня народження **Георгіуса Агрікола** [справж. – Георг Бауер (Павер)] (1494–1555), німецького вченого, філософа, геолога, мінералога, хіміка, металурга, лікаря, автора першої європейської гірничо-металургійної енциклопедії

190 років від дня народження **Вільяма Морріса** (1834–1896), англійського письменника, художника, перекладача, громадського діяча

180 років від дня народження **Каміля Лемоньє** (1844–1913), бельгійського письменника, мистецтвознавця

140 років від дня народження **Петера Джозефа Вільяма Дебая** [Петрус Йозефус Вільгельмус Дебйо] (1884–1966), нідерландського та американського фізика, хіміка, одного з основоположників теорії твердого тіла, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1936)

25

Благовіщення Пресвятої Богородиці

Міжнародний день солідарності із жертвами рабства та трансатлантичної работоргівлі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 122
Міжнародний день солідарності з працівниками, які утримуються під вартою і зникли безвісти
Відзначається щорічно відповідно до рішення Конвенції з безпеки персоналу ООН та пов'язаного з нею персоналу, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН А / RES / 49 / 59

День Служби безпеки України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.03.2001 р. № 193/2001
80 років від дня (1944) вигнання нацистських окупантів із м. Хмельницького (на той час – Проскурів)

185 років від дня народження Леонарда Леопольдовича Гіршмана (1839–1921), українського вченого, лікаря-офтальмолога, педагога, засновника та керівника офтальмологічної клініки на базі Харківського університету, Харківського училища для сліпих

26

Собор Архангела Гавриїла

День звільнення м. Тростянець від російських окупантів (2022)

День Національної гвардії України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.03.2015 р. № 148/2015

150 років від дня народження Роберта Лі Фроста (1874–1963), американського поета

120 років від дня народження Еміліо Фернандеса [повне ім'я – Еміліо Фернандес Ромо] (1904–1986), мексиканського кінорежисера, сценариста, актора

100 років від дня народження Олександра Михайловича Таранця (1924–1998), українського співака

27

Всесвітній або Міжнародний день театру

Відзначається щорічно з 1962 р. Започаткований у Відні на IX конгресі Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО в 1961 р.

10 років від дня прийняття (2014) Генеральною Асамблеєю ООН Резолюції «Територіальна цілісність України» (A/RES/68/262). Це засідання Генасамблеї ООН було скликано спеціально для розгляду питання збройної окупації Росією території України, а саме Кримського півострова

370 років від дня підписання (1654) Березневих статей (Статті Богдана Хмельницького, Березневі статті Богдана Хмельницького, Статті Війська Запорозького, Переяславський договір) – усталеної в історіографії назви комплексу документів, якими було юридично оформлено українсько-російський договір 1654 р.

28

День звільнення м. Ірпеня від російських окупантів (2022)

160 років від дня народження Олександра Купчанка (1864–1939), українського педагога, громадського діяча

140 років від дня народження Ангелоса Сікеліаноса (1884–1951), грецького поета, драматурга

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 15.03.1884 р.

100 років від дня народження Миколи Івановича Родзіна (1924–1978), українського графіка

29

80 років від дня (1944) вигнання нацистських окупантів з м. Чернівці

160 років від дня відкриття (1864) у Львові Руського народного театру товариства «Руська Бесіда» (з 1916 р. – Український народний театр товариства «Українська бесіда») – перший і тривалий час єдиний український професійний театр у Галичині й на Буковині

120 років від дня народження Карла Ражденовича Каладзе (1904–1988), грузинського поета, драматурга, перекладача творів Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, П. Тичини, М. Рильського, М. Бажана, С. Олійника

30

Міжнародний день за світ без відходів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 161

180 років від дня народження Поля Верлена (1844–1896), французького письменника, поета, одного з основоположників символізму

130 років від дня народження Миколи Павловича Барабашова (1894–1971), українського астронома, громадського діяча; на честь М. Барабашова названо станцію Харківського метрополітену

День звільнення м. Бучі від російських окупантів (2022)

340 років від дня народження **Франческо Дуранте** (1684–1755), італійського композитора, засновника Неаполітанської школи опери

110 років від дня народження **Леоніда Миколайовича Новиченка** (1914–1996), українського літературознавця, критика

110 років від дня народження **Октавіо Паса** (1914–1998), мексиканського поета, публіциста, есеїста-культуролога, перекладача, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1990)

90 років від дня народження **Карло Руббіа** (1934), італійського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1984)

КВІТЕНЬ

1

Міжнародний день птахів

Відзначається щорічно з 1906 р. від дня підписання Міжнародної конвенції про охорону птахів

День сміху

Неофіційне свято. Відзначається за традицією

День звільнення смт Бородянка від російських окупантів (2022)

2

Всесвітній день поширення інформації про проблему аутизму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 139

День звільнення Київщини від російських окупантів (2022)

130 років від дня народження **Юрія (Георгія) Михайловича Стабового** (1894–1968), українського кінорежисера, кінодраматурга

100 років від дня народження **Леоніди Павлівни Світличної** (1924–2003), української діячки дисидентського руху, дружини І. Світличного

3

100 років від дня народження **Марлона Брандо** (1924–2004), американського актора театру та кіно («Хрещений батько», «Апокаліпсис сьогодні», «Останнє танго в Парижі», «Дон Жуан де Марко»)

4

Міжнародний день просвіти з питань мінної небезпеки та допомоги в діяльності щодо розмінування

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 97

130 років від дня народження **Дмитра Івановича Чижевського** (1894–1977), українського філософа, культуролога, літературознавця, мовознавця, релігієзнавця, публіциста, громадського діяча

110 років від дня народження **Марії (Марієтти) Ростиславівни Капніст** (1914–1993), української актриси театру та кіно

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народилася 09.03.1914 р., 18.03.1914 р., 22.03.1914 р., 22.03.1915 р. Більшість джерел подають за старим стилем – 22.03.1914 р.

90 років від дня народження **Володимира Федоровича Драля** (1934–1985), українського архітектора

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 04.06.1934 р.

75 років від дня заснування (1949) **НАТО** (Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний альянс)

5

Міжнародний день моральності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 329

240 років від дня народження **Луї (Людвіга) Шпора** (1784–1859), німецького скрипаля, композитора, диригента, педагога; вважають, що саме Л. Шпор запровадив диригентську паличку

6

День звільнення Чернігівщини від російських окупантів (2022)

Міжнародний день спорту на благо миру та розвитку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 296

10 років від початку (2014) **війни на Сході України** – етапу російсько-української війни, розпочатої російськими загонами, які у квітні 2014 р. вторглися на територію Донбасу після захоплення Криму, серії проросійських виступів в Україні і проголошення «державних суверенітетів» ДНР і ЛНР

7

Всесвітній день здоров'я

Відзначається щорічно в день набуття чинності Статуту ВООЗ WHA / А. 2 / Res. 35

Міжнародний день пам'яті про геноцид в Руанді (1994)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 58 / 234

День геолога

Відзначається щорічно в першу неділю квітня відповідно до Указу Президента України від 07.02.1995 р. № 110/95

185 років від дня народження **Володимира Маркіяновича Шашкевича** (1839–1885), українського письменника, перекладача, публіциста, громадсько-культурного діяча

10

Міжнародний день братів та сестер

Неофіційне свято, запроваджене мешканкою Нью-Йорка Клаудією Еварт, відзначається з 1998 р.

160 років від дня народження **Ольги Федорівни Франко** [Хоружинська] (1864–1941), української громадської діячки, дружини І. Франка

11

Міжнародний день визволення в'язнів нацистських концтаборів

Відзначається щорічно за ініціативою ООН. Цього дня в 1945 р. в'язні Бухенвальда підняли повстання проти нацистів

80 років від дня (1944) **вигнання нацистських окупантів з м. Одеси**

12

Міжнародний день польоту людини в космос

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 271

День працівників ракетно-космічної галузі України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 13.03.1997 р. № 230/97

10 років від початку (12.04–05.07.2014) **боїв за м. Краматорськ** (Донецька обл.)

140 років від дня народження **Отто Фріца Меєргофа** (1884–1951), німецького біохіміка, лікаря, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1922)

75 років від дня народження **Анатолія Антоновича Перерви** (1949–2018), українського поета, журналіста

15

Всесвітній день мистецтва

Відзначається з 2012 р., ініційовано Міжнародною асоціацією мистецтв International Association of Art, партнером ЮНЕСКО для підвищення обізнаності про творчу діяльність в усьому світі

Міжнародний день культури

Запроваджений на честь прийняття в 1935 р. міжнародного договору «Про захист художніх і наукових закладів та історичних пам'яток», відомого в міжнародно-правовій практиці як Пакт Реріха

80 років від дня (1944) **вигнання нацистських окупантів з м. Тернополя**

150 років від дня народження **Йоханнеса Штарка** (1874–1957), німецького фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1919)

120 років від дня народження **Сержа Лифаря** [Сергій Михайлович] (1904–1986), українського артиста балету, балетмейстера, хореографа, педагога, дослідника хореографічного мистецтва, публіциста, театрального-громадського діяча (Франція)

Дату народження подано за ЕСУ; за іншими даними народився 1905 р.

16

180 років від дня народження **Анатолія Франса** [справж. – Жак Анатоль Франсуа Тібо] (1844–1924), французького письменника, критика, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1921)

170 років від дня народження **Йосипа Варфоломійовича Шевченка** (1854–до 1900), українського поета, перекладача, племінника Т. Шевченка

Дату народження подано за Шевченківською енциклопедією, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 28.04.1854 р.

17

День пожежної охорони

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.10.2013 р. № 555/2013

70 років від дня народження **Омера Бартова** (1954), американського історика, дослідника Голокосту та інших військових злочинів Третього Райху (окремі праці опубліковано в українському перекладі)

18

Міжнародний день пам'яток і визначних місць

Відзначається щорічно з 1984 р., встановлено Асамблеєю Міжнародної ради з питань охорони пам'яток і визначних місць (ІКОМОС), створеної при ЮНЕСКО

День пам'яток історії та культури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.08.1999 р. № 1062/99

170 років від дня народження **Миколи Федоровича Сумцова** (1854–1922), українського фольклориста, етнографа, бібліографа, літературознавця, мовознавця, публіциста, культурно-громадського діяча

95 років від дня народження **Володимира Івановича Луговського** (1929–2005), українського кінорежисера, письменника, разом з С. Параджановим був режисером фільму «Тіні забутих предків» (1964)

19

120 років від дня народження **Кирила Федоровича Стародубова** (1904–1984), українського вченого в галузі металургії, металознавства і термічної обробки металів, педагога, громадського діяча

80 років від дня народження **Джеймса Джозефа Гекмана** (1944), американського економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (2000)

20

День довкілля

Відзначається щорічно в третю суботу квітня відповідно до Указу Президента України від 06.08.1998 р. № 855/98

21

Всесвітній день творчості та інноваційної діяльності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 284

80 років від початку (21–25.04.1944) **бою під Гурбами** між загонами УПА та військами НКВС в урочищі Гурби (Рівненська обл.)

22

Всесвітній день Матері-Землі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 278

300 років від дня народження **Іммануїла Канта** (1724–1804), німецького філософа, основоположника класичної німецької філософії

170 років від дня народження **Анрі Лафонтена** (1854–1943), бельгійського політичного діяча, юриста, який у співпраці з П. Отле створив систему класифікації інформації – Універсальну десяткову класифікацію (УДК), лауреата Нобелівської премії миру (1913)

140 років від дня народження **Терентія Петровича Юри** (1884–1973), українського актора, брата Гната Юри

120 років від дня народження **Роберта Оппенгеймера** (1904–1967), американського фізика, творця атомної бомби

23

День святого великомученика Юрія (Георгія) Побідоносця (Юрія Змієборця)

Всесвітній день книги та авторського права

Відзначається щорічно відповідно до рішення Резолюції 3.18 28-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 15.11.1995 р.

Міжнародний день англійської мови або День англійської мови в ООН

Засновано ООН у 2010 р. для святкування багатомовності та культурного різноманіття, а також для сприяння рівноправному використанню всіх шести офіційних мов ООН

Міжнародний день іспанської мови або День іспанської мови в ООН

Засновано ООН у 2010 р. для святкування багатомовності та культурного різноманіття, а також для сприяння рівноправному використанню всіх шести офіційних мов ООН

460 років від дня народження **Вільяма Шекспіра** (1564–1616), англійського драматурга, поета

24

Міжнародний день багатосторонності і дипломатії в ім'я миру

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 127

25

Всесвітній день боротьби з малярією

Відзначається щорічно, заснований на 60-й сесії ВООЗ (2007)

Міжнародний день делегата [держав – членів ООН]

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 286

150 років від дня народження **Гульєльмо Марконі** (1874–1937), італійського вченого, радіотехніка, винахідника бездротової телеграфії, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1909)

26

День чорнобильської трагедії

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президії Верховної Ради УРСР від 29.03.1990 р. № 8985-XI

Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій та катастроф

Відзначається щорічно відповідно до рішення, прийнятого у грудні 2003 р. Генеральною Асамблеєю ООН

Міжнародний день пам'яті про чорнобильську катастрофу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 125

Міжнародний день інтелектуальної власності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної асамблеї Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ухваленого у вересні 2000 р.

85 років від дня народження **Леоніда Івановича Плюща** (1939–2015), українського математика, кібернетика, публіциста, літературознавця, правозахисника, дисидента, громадського діяча (Франція)

27

170 років від дня народження **Отоні Отонівича Ейхельмана** (1854–1943), українського вченого-правознавця, громадсько-політичного та державного діяча, автора проекту Конституції УНР та «Програм для складання Зводу законів для звільненої України» (Чехія)

120 років від дня народження **Артура Френка Бернса** (1904–1987), американського економіста, народженого в Україні (в Івано-Франківську встановлено пам'ятник А. Бернсу, 2019)

28

Вхід Господній у Єрусалим. Вербна неділя

Всесвітній день поріднених міст

Відзначається щорічно, в останню неділю квітня, відповідно до рішення Всесвітньої федерації поріднених міст (ВФПМ)

Всесвітній день охорони праці

Відзначається щорічно з 2003 р. за ініціативою Міжнародної організації праці (МОП)

День охорони праці

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.08.2006 р. № 685/2006

Початок **операції «Вісла»** (28.04–12.08.1947) – примусових депортацій українців з українських етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини та Підляшшя

250 років від дня народження **Френсіса Бейлі** (1774–1844), англійського астронома, одного із засновників Лондонського королівського астрономічного товариства

150 років від дня народження **Карла Крауса** (1874–1936), австрійського письменника, поета, критика, сценариста, журналіста

29

День пам'яті жертв застосування хімічної зброї

Відзначається щорічно відповідно до рішення 10-ї сесії Конференції держав – учасниць Організації заборони хімічної зброї С-10/5 від 11.11.2005 р.

Міжнародний день танцю

Відзначається щорічно з 1982 р. за рішенням ЮНЕСКО в день народження французького балетмейстера Ж.-Ж. Новера

Всеукраїнський день футболу

Неофіційне свято, відзначається щорічно. Саме цього дня 1992 р. свій дебютний матч зіграла Національна збірна України з футболу

170 років від дня народження **Жуля Анрі Пуанкаре** (1854–1912), французького математика, фізика, філософа, теоретика науки

30

Міжнародний день джазу

Відзначається щорічно з листопада 2011 р. за ініціативою ЮНЕСКО

День прикордонника України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 27.04.2018 р. № 111/2018

30 років від дня відкриття (1994) **Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили»** (на той час – Биківнянський меморіальний комплекс жертвам комуністичного режиму)

ТРАВЕНЬ

1

День праці

3

Страсна п'ятниця

Всесвітній день свободи преси

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А/DEC / 48 / 432

День Сонця

Відзначається щорічно з 1994 р. за ініціативою Міжнародного товариства сонячної енергії

5

Світле Христове Воскресіння (Великдень)

Міжнародний день акушерства

Неофіційне свято. Відзначається щорічно з 1987 р. за пропозицією Міжнародної конфедерації акушерок

6

День піхоти

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 19.04.2019 р. № 152/2019

160 років від дня народження **Кирила Йосиповича Трильовського** (1864–1941), українського публіциста, журналіста, видавця, адвоката, громадсько-політичного та культурно-освітнього діяча, засновника товариства «Січ» і січового руху в Галичині

120 років від дня народження **Юрія Костянтиновича Делімарського** (1904–1990), українського вченого, хіміка

7

250 років від дня народження **Френсіса Бофорта** (1774–1857), ірландського гідрографа, картографа, моряка-винахідника, творця шифру Бофорта та 12-бальної шкали штормів Бофорта

170 років від дня народження **Джузеппе Веронезе** (1854–1917), італійського математика

8–9

Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни

Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 59 / 26

8

День апостола та євангеліста Іоанна Богослова

Всесвітній день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

Відзначається щорічно в день народження Анрі Дюнан (1828–1910), засновника Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

День Перемоги в Європі

Відзначається на згадку про 8 травня 1945 р. (в країнах Британської Співдружності 7 травня 1945 р.) – дату, коли Антигітлерівська коаліція офіційно прийняла беззастережну капітуляцію нацистської Німеччини

День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років

Відзначається щорічно відповідно до Закону України «Про День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років» від 29.05.2023 р. № 3107-IX

День пам'яті та примирення

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 24.03.2015 р. № 169/2015

140 років від дня народження **Гаррі Трумена** (1884–1972), американського державного та політичного діяча, Президента США (1945–1953)

9

День Миколи Весняного. Перенесення мощей святителя Миколая Чудотворця

День Європи

Відзначається щорічно в Європейському Союзі та інших країнах, а також в Україні відповідно до Указу Президента України від 08.05.2023 р. № 266/2023

11

Всесвітній день мігруючих птахів

Відзначається щорічно в другу суботу травня та другу суботу жовтня. Започаткований у 2006 р. Секретаріатом Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водоплавних птахів (AEWA) у співпраці з Секретаріатом Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS)

170 років від дня народження **Отмара Мергенталера** (1854–1899), американського винахідника в галузі поліграфії, винахідника лінотипа

160 років від дня народження **Етель Ліліан Войнич** (1864–1960), англійської письменниці, перекладачки, яка, опанувавши українську мову, перекладала українські народні пісні, поезії Т. Шевченка

120 років від дня народження **Сальвадора Далі** [повне ім'я – Сальвадор Доменек Феліп Жасінт Далі-і-Доменек, маркіз де Далі де Пуболь] (1904–1989), іспанського та американського художника, скульптора, гравера, письменника

100 років від дня народження **Ентоні Г'юїш** (1924–2021), англійського фізика-радіоастронома, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1974)

12

Міжнародний день медичної сестри

Відзначається щорічно відповідно до рішення Міжнародної ради медичних сестер (ICN), у день народження Ф. Найтінгейл, однієї із засновниць служби сестер милосердя

Міжнародний день охорони здоров'я рослин

Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 256

День матері

Відзначається щорічно в другу неділю травня відповідно до Указу Президента України від 10.05.1999 р. № 489/99

13

175 років від дня народження **Панаса Мирного** [справж. – Панас Якович Рудченко] (1849–1920), українського прозаїка, драматурга, поета, фольклориста, перекладача, публіциста, громадсько-культурного діяча, творця новаторських соціальних романів і повістей із життя народу

100 років від дня народження **Миколи Яковича Курчика** (1924–2013), українського громадського діяча, члена ОУН

14

День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 02.02.2021 р. № 4479

120 років від дня народження **Наума Давидовича Моргуліса** (1904–1976), українського фізика, педагога, засновника Київської наукової школи фізичної електроніки

70 років від дня народження **Пітера Реткліффа** (1954), британського вченого-медика, молекулярного біолога, фахівця зі споживання клітинами організму людини кисню, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (2019)

15

Міжнародний день сім'ї (родини)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 237

День сім'ї

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.12.2011 р. № 1209/2011 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

165 років від дня народження **Панаса Карповича Саксаганського** [справж. – Тобілевич] (1859–1940), українського актора, режисера, драматурга, педагога, одного з корифеїв українського побутового театру

Дату народження подано за ЕІУ, Encyclopedia of Ukraine, довідником «Провідники духовності в Україні», даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 27.05.1859 р.

16

Міжнародний день мирного співіснування

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 130

Міжнародний день світла

Відзначається щорічно відповідно до Резолюції ЮНЕСКО 39 С/16. Цього дня 1960 р. вперше було успішно застосовано лазер, розроблений фізиком та інженером Т. Майманом

Всесвітній день вишиванки

Неофіційне свято. Відзначається щорічно в третій четвер травня

70 років від початку (16.05–26.06.1954) **Кенгірського повстання** – одного з найбільших виступів політичних в'язнів Степового табору в табірному відділенні Кенгір під Джекказганом (Казахстан). Серед в'язнів більшість становили засуджені за політичними статтями українці, зокрема члени ОУН і бійці УПА

17

Всесвітній день електровз'язку та інформаційного суспільства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 252

275 років від дня народження **Едварда Дженнера** (1749–1823), англійського лікаря, основоположника щеплення від віспи

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 17.03.1749 р.

18

Міжнародний день музеїв

Відзначається щорічно відповідно до рішення XI Генеральної конференції Міжнародної ради музеїв, яка відбулась у травні 1977 р.

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу (1944)

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 12.11.2015 р. № 792-VIII

День боротьби за права кримськотатарського народу

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 16.05.2014 р. № 472/2014

День резервіста України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 19.04.2019 р. № 154/2019

День науки

Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України від 14.02.1997 р. № 145/97

80 років від початку (18–21.05.1944) **депортації кримськотатарського народу** – насильницького виселення комуністичним тоталітарним режимом кримських татар з їхньої історичної батьківщини – Криму

80 років від часу (1944) **бою сотні УПА «Сіроманці»** в урочищі Ярмівка поблизу с. Блищанка (Тернопільська обл.)

19

День пам'яті жертв політичних репресій

Відзначається щорічно в третю неділю травня відповідно до Указу Президента України від 21.05.2007 р. № 431/2007

135 років від дня народження **Миколи Йосиповича Євшана** [справж. – Федюшка] (1889–1919), українського літературознавця, перекладача, публіциста, критика

110 років від дня народження **Макса Фердинанда Перуца** (1914–2002), англійського біохіміка, вченого в галузі молекулярної біології і кристалографії, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1962)

20

Всесвітній день бджіл

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 211

Всесвітній день метрології

Відзначається щорічно з 1999 р. за ініціативою Міжнародного комітету мір і ваг

День банківських працівників

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 06.03.2004 р. № 316/2004

225 років від дня народження **Оноре де Бальзака** (1799–1850), французького письменника, драматурга

180 років від дня народження **Миколи Івановича Мурашка** (1844–1909), українського живописця, графіка, історика мистецтва, педагога

21

Рівноапостольних Костянтина та матері його Єлени

Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57/249

Міжнародний день чаю

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 241

180 років від дня народження **Анрі Руссо** (1844–1910), французького живописця, музиканта, літератора

90 років від дня народження **Бенгта Інгемара Самуельсона** (1934), шведського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1982)

55 років від дня народження **Георгія (Гіи) Руслановича Гонгадзе** (1969–2000), українського журналіста, громадського діяча, Героя України (2005, помертно)

22

Міжнародний день біологічного різноманіття

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 201

День перепоховання праху (1861) Тараса Григоровича Шевченка, українського поета, художника, мислителя, громадського діяча, на Чернечій горі, поблизу Канева

145 років від дня народження **Федора Григоровича Кричевського** (1879–1947), українського живописця, педагога

Дату народження подано за ЕСУ, ЕІУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 16.05.1880 р.

145 років від дня народження **Симона Васильовича Петлюри** (1879–1926), українського державного, військового та громадсько-політичного діяча, публіциста, журналіста, літературного та театрального критика, Головного отамана військ УНР (Франція)

100 років від дня народження **Шарля Азнавура** [справж. – Шахнур Варенаг Азнавурян] (1924–2018), французького поета, композитора, співака, актора вірменського походження

23

День Героїв або Свято Героїв

Неофіційне свято. Відзначається щорічно на честь українських вояків – борців за волю України. У травні загинув ідеолог українського самостійництва М. Міхновський (1924), 23 та 25 травня було вбито лідерів українського визвольного руху Є. Коновальця (1938) та С. Петлюру (1926). Учасники визвольного руху Свято Героїв відзначали з часів Другої світової війни

День морської піхоти України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.05.2018 р. № 145/2018

24

День рівноапостольних Кирила і Мефодія

День слов'янської писемності і культури

Відзначається щорічно в день ушанування пам'яті святих рівноапостольних Кирила і Мефодія відповідно до Указу Президента України від 17.09.2004 р. № 1096/2004

480 років від дня народження **Вільяма Гілберта** (1544–1603), англійського фізика, який вивчав магнітні й електричні явища та першим запровадив термін «електричний»

25

Міжнародний день зниклих безвісти дітей

Відзначається щорічно з 2002 р. за ініціативою Європейського центру зниклих і тих, що зазнали сексуального насильства, дітей

Міжнародний день героїв боротьби з тоталітаризмом

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Європейського парламенту 2019 / 2819 (RSP)

День працівників видавництва, поліграфії і книгорозповсюдження

Відзначається щорічно в останню суботу травня відповідно до Указу Президента України від 25.05.1999 р. № 563/99

26

День хіміка

Відзначається щорічно в останню неділю травня відповідно до Указу Президента України від 07.05.1994 р. № 219/94

150 років від дня народження **Анрі Фармана** (1874–1958), французького авіаконструктора, засновника авіазаводу *Farman*

27

140 років від дня народження **Макса Брода** (1884–1968), чеського та ізраїльського письменника, філософа, публіциста, журналіста

130 років від дня народження **Семюела Дешила Гемметта** (1894–1961), американського сценариста, критика, журналіста, письменника, одного із засновників жанру «чорний детектив»

95 років від дня народження **Романа Івановича Іваничука** (1929–2016), українського письменника, публіциста, громадсько-політичного діяча, Героя України (2009)

28

Всеукраїнський день краєзнавства

Відзначається щорічно, запроваджено відповідно до рішення VI з'їзду Національної спілки краєзнавців України, який відбувся 23.01.2017 р.

100 років від дня народження **Євдокії Миколаївни Завалій** (1924–2010), української військової діячки, єдиної жінки-командирки взводу морської піхоти в роки німецько-радянської війни, почесної громадянки восьми міст різних країн, зокрема Білгород-Дністровського, Нового Бугу (Україна), Бургаса, Варни (Болгарія)

29

Міжнародний день миротворців ООН

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 129

150 років від дня народження **Гілберта Кіта Честертона** (1874–1936), англійського письменника, філософа, публіциста, літературного та мистецького критика

30

125 років від дня народження **Ірвінга Гранта Тальберга** (1899–1936), американського кінопродюсера, одного із засновників Американської академії кіномистецтв

31

Всесвітній день без тютюну

Відзначається щорічно відповідно до рішення ВООЗ WHA 42.19, прийнятого на 42-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я

ЧЕРВЕНЬ

1

Всесвітній день батьків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 292

Міжнародний день захисту дітей

Засновано в 1949 р. за рішенням сесії Міжнародної демократичної федерації жінок

День захисту дітей

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.05.1998 р. № 568/98

145 років від дня народження **Бориса Миколайовича Мартоса** (1879–1977), українського вченого-економіста, державного та громадсько-політичного діяча, організатора кооперативного руху (США)

2

День працівників місцевої промисловості

Відзначається щорічно в першу неділю червня відповідно до Указу Президента України від 20.08.2002 р. № 726/2002

День працівників водного господарства

Відзначається щорічно в першу неділю червня відповідно до Указу Президента від 18.03.2003 р. № 226/2003

120 років від дня народження **Джонні Вайссмюллера** [справж. – Петер Йоганн] (1904–1984), американського плавця, п'ятиразового олімпійського чемпіона, кіноактора, який зіграв роль Тарзана у низці фільмів

3

Всесвітній день велосипеда

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 272

210 років від дня народження **Федора** (Хведора Хведоровича) **Гриценка-Холодного** (1814–1889), українського музиканта, бандуриста, кобзаря

4

Міжнародний день безвинних дітей – жертв агресії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН А / RES / ES-7 / 8

День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації проти України

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 01.06.2021 р. № 5343

5

Всесвітній день навколишнього середовища

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2994 (XXVII)

Міжнародний день боротьби з незаконним, непідзвітним та нерегульованим рибним промислом

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 72

210 років від дня народження **П'єра Лорана Ванцеля** (1814–1848), французького математика, відомого доведенням нерозв'язності класичних задач подвоєння куба та трисекції кута

6

День журналіста

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.05.1994 р. № 251/94

425 років від дня народження **Дієго Веласкеса** [Дієго Родрігес де Сільва Веласкес] (1599–1660), іспанського художника

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 04.06.1599 р. або 05.06.1599 р.

275 років від дня народження **Йосифа-Паскуалья-Домініка-Хосе де Рібаса** [Йосиф (Осип) Михайлович Дерібас] (1749–1800), відомого військового та державного діяча, першого градоначальника Одеси

Дату народження подано за EIU, сайтом Адміністрації Одеського морського порту; за іншими даними народився 17.06.1750 р. або 24.09.1751 р.

180 років від дня народження **Гуго Борхардта** (1844–1924), німецького інженера, конструктора стрілецької зброї, винахідника пістолета *Borchardt C93*

135 років від дня народження **Ігоря Івановича Сікорського** (1889–1972), українського та американського авіаконструктора

7

Всесвітній день безпеки харчових продуктів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 250

8

Всесвітній день океанів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 111

9

День працівників легкої промисловості

Відзначається щорічно в другу неділю червня відповідно до Указу Президента України від 09.06.1994 р. № 285/94

10

Всесвітній день модерну (Всесвітній день стилю модерн)

Неофіційне свято, відзначається з 2013 р.

Всесвітній день морозива

Неофіційне свято. Саме цього дня 1786 р. у США стартували масові продажі цих ласощів

11

160 років від дня народження **Ріхарда Штрауса** (1864–1949), німецького композитора, диригента

125 років від дня народження **Кавабата Ясунарі** (1899–1972), японського письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1968)

12

Всесвітній день боротьби із дитячою працею

Відзначається щорічно за ініціативою Міжнародної організації праці

День працівника фондового ринку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.03.2008 р. № 202/2008

13

Вознесіння Господнє

Міжнародний день поширення інформації про альбінізм

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 170

150 років від дня народження **Марка Черемшини** [справж. – Іван Юрійович Семанюк] (1874–1927), українського письменника, культурно-громадського діяча

Дату народження подано за ЕІУ, Шевченківською енциклопедією, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 13.07.1874 р.

90 років від дня народження **Віталія Сергійовича Губаренка** (1934–2000), українського композитора

90 років від дня народження **Леонарда Кляйнрока** (1934), американського вченого в галузі інформаційних технологій та комп'ютерних мереж, інженера, науковця, винахідника, який об'єднав перші комп'ютери в єдину мережу, що уможливило появу інтернету

75 років від дня народження **Юрія Юрійовича Глеби** (1949), українського вченого, генетика, фізіолога рослин, біолога

14

Всесвітній день донора крові

Відзначається щорічно відповідно до рішення Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я ВНА 58.13. Цього дня в 1868 р. народився австрійський лікар К. Ландштейнер, який відкрив групи крові в людини

100 років від дня народження **Джеймса Вайта Блека** (1924–2010), шотландського фармаколога, вченого, завдяки дослідженням якого було створено новий клас противиразкових препаратів, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1988)

15

Всесвітній день розповсюдження інформації про зловживання відносно літніх людей

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 127

70 років від дня заснування (1954) у Базелі (Швейцарія) **Союзу європейських футбольних асоціацій** (UEFA, в українській транслітерації – УЄФА)

16

Міжнародний день сімейних грошових переказів

Заснований з ініціативи Міжнародного фонду сільськогосподарського розвитку – спеціальної структури в межах ООН (2015)

День батька

Відзначається щорічно у третю неділю червня відповідно до Указу Президента України від 18.05.2019 р. № 274/2019

130 років від дня народження **Михайла Ілліча Усановича** (1894–1981), українського вченого, фізико-хіміка, творця узагальненої теорії кислот і основ

17

Всесвітній день боротьби з опустелюванням і засухою

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 115

110 років від дня народження **Федора Аврамовича Жарка** (1914–1986), українського бандуриста, фольклориста

100 років від дня народження **Володимира Івановича Ладижця** (1924–1991), українського письменника, перекладача, публіциста

90 років від часу заснування (1934) **Національної спілки письменників України** (засновано на I Всеукраїнському з'їзді радянських письменників 17.06–12.08.1934 р. як Спілку радянських письменників України)

60 років від дня народження **Алли Анатоліївни Соляник** (1964), української бібліотекознавиці, фондознавиці, документологині, педагогині, організаторки вищої бібліотечно-інформаційної освіти

18

Міжнародний день боротьби з мовою ворожнечі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 309

День сталої гастрономії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 71 / 246

75 років від дня народження **Леха Александра Качинського** (1949–2010), польського державного та політичного діяча, Президента Польщі (2005–2010), нагородженого орденом князя Ярослава Мудрого I ступеня (2007)

60 років від дня народження **Костя** (Костянтина) **Павляка** (1964), українського поета, композитора, барда

19

Всесвітній день дитячого футболу

Проголошений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) і Міжнародною федерацією футбольних асоціацій (ФІФА) з метою привернення уваги світової спільноти до проблем дітей і пропаганди здорового способу життя серед молоді

Міжнародний день боротьби з сексуальним насильством в умовах конфлікту

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 293

60 років від дня народження **Бориса Джонсона** [повне ім'я – Александер Борис де Феффел-Джонсон] (1964), британського політичного діяча, журналіста

20

Всесвітній день біженців

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 76

190 років від дня народження **Олександра Матвійовича Лазаревського** (1834–1902), українського історика, археографа, бібліографа, джерелознавця, видавця, громадського діяча, організатора національної архівної справи

21

Міжнародний день святкування сонцестояння

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 300

Міжнародний день йоги

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 131

155 років від дня народження **Федора Павловича Матушевського** (1869–1919), українського дипломата, публіциста, громадсько-політичного діяча

110 років від дня народження **Вільяма Спенсера Вікрі** (1914–1996), американського економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (1996)

22

День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 17.11.2000 р. № 1245/2000

Початок **німецько-радянської війни** (1941–1945)

160 років від дня народження **Германа Мінковського** (1864–1909), німецького фізика, математика, розробника геометричної теорії чисел

120 років від дня народження **Йосипа Васильовича Жупана** (1904–1987), українського письменника

80 років від дня народження **Жерара Альбера Муру** (1944), французького фізика, спеціаліста з квантової електроніки, зокрема лазерної фізики, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (2018)

60 років від дня народження **Дена Брауна** (1964), американського письменника, журналіста, музиканта

23

День святої Трійці

Міжнародний день вдів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 189

День Державної служби ООН

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 277

День Державної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 04.04.2003 р. № 291/2003

День пам'яті жертв розстрілів політичних в'язнів у тюрмах Західної України (1941)

Пам'ять жертв цього злочину вшановується на рівні окремих громад. Український інститут національної пам'яті закликає до загальнонаціонального вшанування та висвітлення теми в ЗМІ

130 років від дня заснування (1894) у Парижі за ініціативою П'єра де Кубертена **Міжнародного олімпійського комітету**

24

Різдво пророка Іоанна Хрестителя. День Івана Купала
Міжнародний день жінок у дипломатії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 269

90 років від дня (1934) надання м. Києву статусу столиці України

25

День моряка

Відзначається щорічно відповідно до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти STCW / CONF. 2 / DC / 4

День митника України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.06.2020 р. № 251/2020

160 років від дня народження **Вальтера Германа Нернста** (1864–1941), німецького хіміка, фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1920)

26

Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотичними засобами та їхнім незаконним обігом

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 42 / 112

Міжнародний день на підтримку жертв тортур

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 52 / 149

День кримськотатарського прапора

Це неофіційне свято, що відзначається за рішенням органів самоврядування кримськотатарського народу з 2010 р., символізує єдність, наступність поколінь кримських татар та їхню боротьбу за свободу і право на самовизначення

200 років від дня народження **Вільяма Томсона** [лорд Кельвін] (1824–1907), британського фізика, інженера

27

День мікро-, малих і середніх підприємств

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 71 / 279

90 років від дня народження **Павла Івановича Загребельного** (1934–1997), українського актора театру та кіно, режисера, педагога, театрального діяча

Дату народження подано за ЕСУ, ТЕС, бібліографічним покажчиком «Театральна Тернопільщина» (Тернопіль, 2001); за іншими даними народився 22.06.1934 р.

28

День Конституції України

29

День святих первоверховних апостолів Петра і Павла

Міжнародний день тропіків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 267

175 років від дня народження **Олени Пчілки** [справж. – Ольга Петрівна Косач] (1849–1930), української письменниці, перекладачки, публіцистки, фольклористки, етнографки, меценатки, громадської діячки

Дату народження подано за біобібліографічним словником «Українські письменники», біобібліографічними нарисами Є. Шудрі «Подвижниця народного мистецтва», інтернет-ресурсами; за іншими даними народилася 17.06.1849 р., 11.07.1849 р., 17.07.1849 р. Найпоширеніша версія – 17.07.1849 р. Цю ж дату зазначено на надгробній плиті, проте вона суперечить документам родини Драгоманових та спогадам доньки, в яких вказано дату 17 червня (29 червня) 1849 р.

30

Міжнародний день астероїда

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 90

Міжнародний день парламентаризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 278

День молодіжних та дитячих громадських організацій

Відзначається щорічно в останню неділю червня відповідно до Указу Президента України від 27.06.2008 р. № 599/2008 (зі змінами, внесеними згідно з Указом Президента України від 24.05.2011 р. № 600/2011)

ЛИПЕНЬ

1

День архітектури України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 17.06.1995 р. № 456/95

220 років від дня народження **Жорж Санд** [справж. – Амандіна Аврора Люсіль Дюдеван] (1804–1876), французької письменниці, новелістки, мемуаристки

110 років від дня народження **Степана Дзюби** (1914–1993), українського промисловця, політичного діяча (Канада)

2

День податківця України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.06.2020 р. № 252/2020

310 років від дня народження **Крістофа Віллібальда Глюка** (1714–1787), австрійського композитора, реформатора опери XVIII ст.

300 років від дня народження **Фрідріха Готліба Клопштока** (1724–1803), німецького поета

4

День Національної поліції України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 04.04.2018 р. № 97/2018

День судового експерта

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 10.06.2009 р. № 424/2009

220 років від дня народження **Натанієля Готорна** (1804–1864), американського письменника, одного з основоположників психологічної прози в літературі США

110 років від дня народження **Олександра Олександровича Галкіна** (1914–1982), українського вченого в галузі фізики твердого тіла, засновника донецької наукової школи фізики високих тисків і спектроскопії твердих тіл, організатора та першого директора Донецького фізико-технічного інституту УРСР (нині – Донецький фізико-технічний інститут ім. О. О. Галкіна НАН України)

5

150 років від дня народження **Богдана Степановича Боднарського** (1874–1968), українського бібліографознавця, книгознавця, організатора бібліотечної справи, педагога, громадського діяча

135 років від дня народження **Жана Кокто** (1889–1963), французького письменника, художника, кіносценариста, кінорежисера, актора, театрального діяча

6

Міжнародний день кооперативів

Відзначається щорічно в першу суботу липня відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 90

120 років від дня народження **Степана Ленкавського** (1904–1977), українського публіциста, політичного діяча, одного із співзасновників та ідеологів ОУН, учасника національно-визвольного руху (Німеччина)

7

День працівника природно-заповідної справи

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.08.2009 р. № 629/2009

День Військово-Морських Сил Збройних Сил України

Відзначається щорічно в першу неділю липня відповідно до Указу Президента України від 12.06.2015 р. № 331/2015

День працівників морського та річкового флоту

Відзначається щорічно в першу неділю липня відповідно до Указу Президента України від 12.06.2015 р. № 332/2015

140 років від дня народження **Ліона Фейхтвангера** (1884–1958), німецького письменника

120 років від дня народження **Михайла Ілліча (Ільковича) Мороза** (1904–1992), українського художника, іконописця (США)

9

260 років від дня народження **Анни Радкліф** (Енн Редкліфф) (1764–1823), англійської письменниці, однієї із засновниць готичного роману

190 років від дня народження **Яна Неруди** (1834–1891), чеського письменника, публіциста, поета, журналіста, редактора, видавця, громадського діяча; сприяв публікації творів Т. Шевченка у перекладі чеською мовою

85 років від дня народження **Ігоря Мироновича Калинця** (1939), українського поета, прозаїка, перекладача, громадського діяча, дисидента

10

День Преподобного Антонія Печерського

День племінниць і племінників

Неофіційне свято, відзначається з 2010 р.

11

День пам'яті святої рівноапостольної княгині Ольги

День пам'яті жертв геноциду жителів Сребрениці

Пам'ятна дата, відзначається щорічно в країнах Європейського Союзу

Всесвітній день народонаселення

Відзначається щорічно відповідно до рекомендацій Керівної ради Фонду ООН у галузі народонаселення, поданих у Рішенні ПРООН 89/46, п. 21 від 1989 р., та резолюції Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 45 / 216

130 років від дня народження **Петра Петровича Сови** (1894–1984), українського історика, краєзнавця, громадсько-політичного діяча

85 років від дня народження **Бориса Андрійовича Нечерди** (1939–1998), українського поета, письменника, критика, перекладача, журналіста; Ліга українських меценатів, редакція журналу «Київ» та Одеська організація НСПУ заснували літературну премію його імені (1999)

12

170 років від дня народження **Джорджа Істмена** (1854–1932), американського винахідника, засновника компанії *Eastman Kodak*

150 років від дня народження **Федора Івановича Міщенка** (1874–1933), українського візантолога, фахівця в галузі церковного права, діяча УНР

140 років від дня народження **Амедео Модільяні** (1884–1920), італійського живописця, скульптора

140 років від дня народження **Луїса Барта Маєра** [справж. – Лазар Меїр] (1884–1957), американського кінопродюсера, народженого в Україні, одного із засновників голлівудської кіностудії *Metro-Goldwyn-Mayer* та американської Академії кінематографічних мистецтв і наук

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 04.07.1884 р., 12.07.1882 або 1885 р.

125 років від дня народження **Ірини Михайлівни Коцюбинської** (1899–1977), української літературознавиці

125 років від дня народження **Олександра Васильовича Мельникова** (1889–1958), українського хірурга, онколога

120 років від дня народження **Пабло Неруди** [справж. – Нефталь Рікардо Рейес Басуальто] (1904–1973), чилійського поета, громадсько-політичного діяча, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1971)

100 років від дня народження **Василя Лукича Юхимовича** (1924–2002), українського поета, перекладача, журналіста, сценариста

90 років від дня народження **Олександра Миколайовича Маландія** (1934), українського письменника, поета, перекладача

90 років від дня народження **Анатолія Захаровича Москаленка** (1934–1999), українського письменника, прозаїка, публіциста, журналіста

13

80 років від початку (13–23.07.1944) **Битви під Бродами** – найбільшого танкового бою часів Другої світової війни

175 років від дня народження **Германа Готліба Гельмера** (1849–1919), австрійського архітектора, який спроектував та побудував в Україні театри, готель, банк (Львів, Одеса, Чернівці)

14

День рибалки

Відзначається щорічно в другу неділю липня відповідно до Указу Президента України від 22.06.1995 р. № 464/95

125 років від дня народження **Грегори Брейта** [Григорій Альфредович Брейт-Шнайдер] (1899–1981), американського вченого, фізика, одного із творців прискорювальної техніки, народженого в Україні

120 років від дня народження **Ісаака** (Іцхока, Іцхак) **Башевіса Зінгера** (1904–1991), американського та єврейського письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1978)

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 21.11.1902 р.

15

День пам'яті святого рівноапостольного князя Володимира – хрестителя Київської Русі
Всесвітній день навичок молоді

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 145

День хрещення Київської Русі-України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.07.2008 р. № 668/2008 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День Української Державності

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 24.08.2021 р. № 423/2021 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День українських миротворців

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 21.05.2013 р. № 292-VII

190 років від дня відкриття (1834) **Київського національного університету імені Тараса Шевченка** (на той час – Імператорський університет Святого Володимира; 28 серпня 1834 р. в університеті розпочалися заняття)

80 років від дня створення (1944) **Української Головної Визвольної Ради** – органу політичного керівництва українським визвольним рухом

16

День бухгалтера та аудитора

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.06.2004 р. № 662/2004 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 20.04.2018 р. № 103/2018)

17

130 років від дня народження **Жоржа Леметра** (1894–1966), бельгійського астрофізика, математика, астронома, одного з авторів теорії розширення Всесвіту (нині відомої як теорія Великого вибуху)

80 років від дня заснування (1944) **Головної астрономічної обсерваторії НАН України**

18

Міжнародний день Нельсона Манделі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 13

240 років від дня народження **Віллібальда Готлібовича Бессера** (1784–1842), українського вченого-ботаніка, зоолога, медика, ентомолога

19

День тренера

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 24.06.2021 р. № 263/2021

190 років від дня народження **Едгара Дега** [справж. – Ілер-Жермен-Едгар де Га] (1834–1917), французького живописця, графіка, скульптора

120 років від дня народження **Володимира Гаврилюка** (1904–2000), українського поета, художника (Канада)

20

День пророка Іллі

Всесвітній день шахів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 22

Міжнародний день Місяця

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 76

День шахів в Україні

Відзначається щорічно відповідно Постанови Верховної Ради України від 01.11.2011 р. № 3985-VI

720 років від дня народження **Франческо Петрарки** (1304–1374), італійського вченого, поета, літописця, одного із засновників гуманістичної культури Відродження

160 років від дня народження **Еріка Акселя Карлфельда** (1864–1931), шведського поета, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1931)

21

День працівників металургійної та гірничодобувної промисловості

Відзначається щорічно у третю неділю липня відповідно до Указу Президента України від 03.06.1993 р. № 187/93 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 27.06.2006 р. № 584/2006)

330 років від дня народження **Георга Брандта** (1694–1768), шведського хіміка, мінералога, відкривача хімічного елемента – кобальту

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 26.06.1694 р.

125 років від дня народження **Ернеста Міллера Гемінгвея** (Хемінгуея) (1899–1961), американського письменника, журналіста, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1954)

70 років від дня народження **Марка фон Гагена** (Хагена) (1954–2019), американського історика, професора української та євразійської історії в Університеті штату Аризона (США); очолював Міжнародну асоціацію українців (2002–2005)

23

70 років від дня народження **Алли Петрівни Кудлай** (1954), української співачки, педагогині

24

160 років від дня народження **Франка Ведекінда** (1864–1918), німецького поета, драматурга

25

Всесвітній день запобігання утопленням

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 273

26

130 років від дня народження **Олдоса Леонарда Гекслі** (Хакслі) (1894–1963), англійського письменника

27

День святого великомученика і цілителя Пантелеймона

День медичних працівників

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 13.06.2023 р. № 327/2023

80 років від дня **вигнання** (1944) з **міст Львова і Станіслава** (нині – Івано-Франківськ) нацистських окупантів

200 років від дня народження **Александра Дюма-сина** (1824–1895), французького письменника

140 років від дня народження **Климентини Миколаївни Авдикович-Глинської** (1884–1965), української промисловиці, меценатки, громадської діячки, засновниці фабрики солодошів «Фортуна Нова», що після Другої світової війни разом з кількома іншими фабриками увійшла до складу підприємства, що нині відоме як кондитерська фірма «Світоч»

28

День працівників торгівлі

Відзначається щорічно в останню неділю липня відповідно до Указу Президента України від 05.06.1995 р. № 427/95

110 років від початку (28.07.1914–11.11.1918) **Першої світової війни** (Велика війна)

160 років від дня народження **Василя Миколайовича Гаджеги** (Гаджеги) (1864–1938), українського історика, редактора, перекладача, педагога, релігійного та культурно-освітнього діяча, одного із засновників Товариства «Просвіта»

Рік народження подано за ЕСУ, даними Закарпатської ОУНБ ім. Ф. Потушняка; за іншими даними народився 1863 р.

150 років від дня народження **Ернста Кассірера** (1874–1945), німецького та американського філософа, культуролога

125 років від дня народження **Георгія Феодосійовича Домашенка** (1899–1965), українського архітектора

125 років від дня народження **Івана Федоровича Фірцака** (Кротона-Фірцака) (1899–1970), українського борця, боксера, силача, артиста цирку; 1928 р. був визнаний найсильнішою людиною планети

29

День Сил спеціальних операцій Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 26.07.2016 р. № 311/2016

120 років від дня народження **Дмитра Дмитровича Іваненка** (1904–1994), українського фізика-теоретика, автора протон-нейтронної моделі атомного ядра, педагога

30

Всесвітній день боротьби з торгівлею людьми

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 192

Міжнародний день дружби

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 275

110 років від дня народження **Павла Івановича Муравського** [справж. – Моравський] (1914–2014), українського диригента, педагога, Героя України (2009)

85 років від дня народження **Миколи Костянтиновича** (Костьовича) **Холодного** (1939–2006), українського поета-шістдесятника, публіциста, перекладача, літературознавця

Дату народження подано за Шевченківською енциклопедією, даними Українського інституту національної пам'яті, віртуального музею «Дисидентський рух в Україні» (де поет зазначив, що народився 30.07.1939 р., хоча за метрикою – 31.07.1939 р.)

31

320 років від дня народження **Габрієля Крамера** (1704–1752), швейцарського математика, одного з творців лінійної алгебри

110 років від дня народження **Луї де Фюнеса** (1914–1983), французького актора, режисера, сценариста

СЕРПЕНЬ

1

Винесення чесних древ Животворного Хреста Господнього. Маковія. Медовий Спас (також Перший Спас, Спас на воді, Маковєя, Макотрус)

280 років від дня народження **Жана Батиста П'єра Антуана де Моне Ламарка** (1744–1829), французького зоолога, анатома, природознавця, основоположника першої цілісної теорії еволюції

190 років від дня народження **Іллі Петровича Деркачова** (Деркача) (1834–1916), українського дитячого письменника, педагога, автора букваря «Українська граматка» (1861), виданого коштами студентів для безкоштовного поширення у школах України

110 років від дня заснування (1914) у Львові **Головної Української Ради** – Координаційного центру захисту інтересів українців Австро-Угорщини

110 років від дня народження **Григола** (Григола, Григора) **Григоровича Абашидзе** (1914–1994), грузинського письменника, поета, перекладача, зокрема, поезій М. Бажана, П. Тичини, Лесі Українки, І. Франка

100 років від дня народження **Михайла Якимовича Біласа** (1924–2016), українського майстра декоративного мистецтва, експозиціонера, модельєра – головного художника будинків моди у Львові, Харкові, Києві)

100 років від дня народження **Георгія Харпака** [Жорж Шарпак] (1924–2010), французького фізика, народженого в Україні, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1992)

2

Міжнародний день пам'яті жертв нацистського геноциду ромів

Вшановується на міжнародному рівні. У ніч із 2 на 3 серпня 1944 р. в таборі смерті Аушвіц-Біркенау нацисти вбили від трьох до чотирьох тисяч ромських в'язнів

3

150 років від дня народження **Леона** (Леоніда) **Йосиповича Кордиша** (1874–1932), українського вченого, фізика

Дату народження подано за ЕСУ, біобібліографічним довідником «Вчені вузів Одеси», даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 22.07.1874 р.

140 років від дня відкриття (1884) у м. Каневі першого народного музею Т. Шевченка «**Тарасова світлиця**»

120 років від дня народження **Кліффорда Дональда Сімака** (Саймака) (1904–1988), американського письменника-фантаста

4

День Повітряних Сил Збройних Сил України

Відзначається щорічно в першу неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 27.06.2007 р. № 579/2007

190 років від дня народження **Джона Венна** (1834–1923), англійського логіка, філософа, творця діаграми Венна

170 років від дня народження **Марії Костянтинівни Заньковецької** [справж. – Адасовська] (1854–1934), української актриси, співачки, театральної діячки

110 років від дня заснування (1914) у Львові **Союзу визволення України**

5

180 років від дня народження **Іллі Юхимовича Рєпіна** (1844–1930), відомого художника-живописця, народженого в Україні

125 років від дня народження **Бориса Дмитровича Антоненка-Давидовича** [справж. – Давидов, іноді Давидів] (1899–1984), українського письменника, прозаїка, драматурга, публіциста, критика, поета, перекладача, мовознавця, літературознавця, громадського діяча, учасника національно-визвольних змагань 1917–1920-х рр. та дисидентського руху опору

Дату народження подано за ЕСУ, ЕІУ, Міжнародним біографічним словником дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР, даними віртуального музею «Дисидентський рух в Україні» та Українського інституту національної пам'яті; за іншими даними народився 04.08.1899 р.

125 років від дня народження **Федора Євтихійовича Злидня** (1899–1938), українського письменника, журналіста доби Розстріляного відродження

90 років від дня народження **Василя Михайловича Лиса** (1934), українського прозаїка, журналіста, публіциста

6

Преображення Господнє. Яблучний Спас

Всесвітній день боротьби за заборону ядерної зброї (День Хіросіми)

Цього дня 1955 р. у Хіросімі відбулася перша міжнародна конференція за заборону атомної і водневої зброї. У 1985 р. південну частину Тихого океану було оголошено без'ядерною зоною (Договір Раротонга)

10 років від початку (6–29.08.2014) **боїв за Іловайськ** («Іловайський котел»), що розгорнулися під м. Іловайськом (Донецької обл.) під час російсько-української війни

110 років від дня створення (1914) у м. Львові **легіону Українських січових стрільців**

7

120 років від дня народження **Ральфа Джонсона Банча** (1904–1971), американського політичного діяча, політолога, дипломата, лауреата Нобелівської премії миру (1950)

8

Міжнародний день kota

Неофіційне свято, відзначається щорічно з 2002 р. Започатковано Міжнародним фондом захисту тварин

День військ зв'язку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 01.02.2000 р. № 154/2000

190 років від дня народження **Юрія Адальбертовича Федьковича** [повне – Осип Домінік Гординський де Федькович] (1834–1888), українського письменника, прозаїка, драматурга, поета, перекладача, фольклориста, громадсько-культурного та освітнього діяча

110 років від дня народження **Олександра Дмитровича Гая** (1914–2000), українського актора, педагога (серед учнів – Б. Ступка, Л. Кадирова, Н. Лотоцька)

9

Міжнародний день корінних народів світу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 214

125 років від дня народження **Памели Ліндон Треверс** [справж. – Гелен Ліндон Гофф] (1899–1996), англійської письменниці, авторки серії книг про Мері Поппінс

11

День працівників ветеринарної медицини

Відзначається щорічно в другу неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 01.11.2001 р. № 1035/2001

День будівельника

Відзначається щорічно в другу неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 22.07.1993 р. № 273/93

35 років від часу (1989) **реабілітації учасників Спілки визволення України (СВУ)** у зв'язку з «відсутністю у діях засуджених складу злочину»

135 років від дня народження **Олександра Яковича Шульгина** (1889–1960) українського історика, публіциста, державного та громадсько-політичного діяча

75 років від дня народження **Віктора Івановича Положія** (1949–2004), українського письменника-фантаста, критика

12

Міжнародний день молоді

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 54 / 120

День молоді

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 28.07.2021 р. № 333/2021

250 років від дня народження **Роберта Сауті** (1774–1843), англійського поета

140 років від дня народження **Давида Рафаїловича Бергельсона** (1884–1952), єврейського письменника, прозаїка, публіциста, драматурга, одного з ініціаторів та засновників у Києві культурно-просвітницької організації «Культур-Ліга» (1917)

80 років від дня народження **Теодора Григоровича Костюка** (1944), американського астрофізика українського походження

13

210 років від дня народження **Андерса Йонаса Ангстрема** (1814–1874), шведського астрофізика, одного з творців спектрального аналізу

180 років від дня народження **Фрідріха Мішера** (1844–1895), швейцарського хіміка-органіка, що відкрив нуклеїнові кислоти – ДНК і РНК, виділивши їх із білих кров'яних тілець

125 років від дня народження **Альфреда Джозефа Хічкока** (1899–1980), англійського кінорежисера, продюсера, сценариста; його ім'я пов'язане зі становленням жанру «трилерів»

60 років від дня народження **Степана Васильовича Процюка** (1964), українського письменника, прозаїка, есеїста, володаря відзнаки «Золотий письменник України» (2015)

14

100 років від дня народження **Миколи Борисовича Барбона** (1924–2014), українського поета, члена УПА

90 років від дня народження **Михайла Васильовича Гіляровського** (1934), українського театрального режисера, який організував та очолював у м. Києві драматичний колектив «Блакитна троянда» при Українському фонді культури (1989)

15

Успіння Пресвятої Богородиці. Перша Пречиста

День археолога

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 06.08.2008 р. № 694/2008

375 років від початку (15–16.08.1649) **Зборівської битви** між українським військом під проводом Б. Хмельницького і татарським військом на чолі з кримським ханом Ісламом-Гіреєм III з одного боку та польською армією під командуванням короля Яна II Казимира – з другого

110 років від дня народження **Володимира Миколайовича Михайловського** (1914–1978), українського вченого в галузі автоматики, телемеханіки й випромінювальної техніки, засновника нового наукового напрямку «Фізикометрія»

16

Перенесення Нерукотворного Образа Господнього. Горіховий Спас

150 років від дня народження **Володимира Михайловича Артоболевського** (1874–1952), українського зоолога, зоогеографа, орнітолога, популяризатора біологічних знань, громадського діяча

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву, Державного історико-меморіального Лук'янівського заповідника (м. Київ); за іншими даними народився 03.08.1874 р., 04.08.1874 р., 17.08.1874 р.

140 років від дня народження **Ісаака Прохоровича Мазепи** (1884–1952), українського громадсько-політичного та державного діяча, публіциста (Німеччина)

120 років від дня народження **Венделла Мередіта Стенлі** (1904–1971), американського вірусолога, біохіміка, громадського діяча, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1947)

90 років від дня народження **П'єра Рішара** [повне – П'єр Рішар Моріс Шарль Леопольд Дефей] (1934), французького актора театру і кіно, режисера

70 років від дня народження **Петра Миколайовича Винничука** (1954–2012), українського дисидента, громадсько-політичного діяча

18

375 років від часу (1649) підписання **Зборівського договору** – мирної угоди, укладеної після Зборівської битви між військами Б. Хмельницького і польського короля Яна II Казимира

200 років від дня народження **П'єра Мартена** (1824–1915), французького металурга, який винайшов спосіб отримання литої сталі в регенеративних полуменевих печах, що згодом дістали назву мартенівських

19

Всесвітній день гуманітарної допомоги

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 139

День пасічника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 15.08.1997 р. № 815/97

100 років від дня народження **Вілларда Бойла** (1924–2011), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (2009)

20

140 років від дня народження **Омеляна (Еміліяна) Григоровича Ковча** (1884–1944), українського священника, капелана УГА, громадського та церковного діяча, праведника України (1999), блаженного священномученика (2001), покровителя душпастирів УГКЦ (2009)

100 років від дня народження **Платона Григоровича Костюка** (1924–2010), українського фізіолога, нейрофізіолога, біофізика, засновника Міжнародного центру молекулярної фізіології НАН України, Героя України (2007)

85 років від дня народження **Валерія Олександровича Шевчука** (1939), українського письменника-шістдесятника, прозаїка, драматурга, літературознавця, перекладача, історика-медієвіста, одного з фундаторів Житомирської прозової школи

80 років від дня народження **Віктора Олександровича Дзензерського** (1944), українського вченого, фізика, Героя України (2008)

21

Міжнародний день пам'яті та поминання жертв тероризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 165

270 років від дня народження **Вільяма Мердока** (1754–1839), британського механіка, винахідника, який першим застосував газ для освітлення

90 років від дня народження **Джона Голла** (Холла) (1934), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (2005)

22

Міжнародний день пам'яті жертв актів насильства на основі релігії або переконань

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 296

190 років від дня народження **Семюеля Пірпонта Ленглі** (Ланглея) (1834–1906), американського астронома, фізика, винахідника болометра, піонера авіації

160 років від дня ухвалення (1864) **Женевської конвенції про поліпшення долі поранених на полі бою**

23

День Державного Прапора України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.08.2004 р. № 987/2004 (із змінами, внесеними згідно з Указами Президента від 07.08.2009 р. № 602/2009 та від 10.10.2015 р. № 576/2015)

Міжнародний день пам'яті жертв работоргівлі та її ліквідації

Відзначається щорічно за рекомендацією 150-ї сесії виконавчої ради ЮНЕСКО (рішення 8.2) в день повстання рабів Сан-Домінго і Гаїті в 1791 р., яке поклало початок процесу ліквідації системи рабства

Європейський день пам'яті жертв сталінізму та нацизму

Відзначається щорічно з 2009 р. Запропоновано в Декларації Європейського парламенту «Європейська свідомість і тоталітаризм» (2009) як день пам'яті жертв усіх тоталітарних і авторитарних режимів

50 років від дня народження **Сергія Вікторовича Жадана** (1974), українського письменника, перекладача, громадського діяча

24

День Незалежності України (1991)

Відзначається щорічно як державне загальнонародне свято відповідно до Постанови Верховної Ради України від 20.02.1992 р. № 2143-ХІІ

125 років від дня народження **Хорхе Луїса Борхеса** (1899–1986), аргентинського поета, публіциста, прозаїка

25

День шахтаря

Відзначається щорічно в останню неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 16.08.1993 р. № 304/93

280 років від дня народження **Йоганна-Готфріда Гердера** (1744–1803), німецького філософа, письменника, мислителя, одного із засновників філософії історії

100 років від дня народження **Павла Архиповича Загребельного** (1924–2009), українського письменника, сценариста, Героя України (2004)

26

110 років від дня народження **Хуліо Кортасара** (1914–1984), аргентинського письменника, поета

100 років від дня народження **Ярослава Карповича Трохименка** (1924–2008), українського вченого в галузі радіотехніки

28

275 років від дня народження **Йоганна Вольфганга фон Гете** (1749–1832), німецького поета, прозаїка, драматурга, критика, мислителя, натураліста, театрального діяча

29

Усікновення глави Іоанна Предтечі

День пам'яті Іловайської трагедії

День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.08.2019 р. № 621/2019

Міжнародний день дій проти ядерних випробувань

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 35

155 років від дня народження **Мирона Омеляновича Тарнавського** (1869–1938), українського військового діяча УГА

30

Міжнародний день жертв насильницьких зникнень (День зниклих безвісти)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 209

140 років від дня заснування (1884) **Національного університету харчових технологій** (бере початок зі Смілянських технічних класів, заснованих за ініціативою Київського відділення Російського технічного товариства на базі училища графів Бобринських)

140 років від дня народження **Теодора Сведберга** (1884–1971), шведського фізико-хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1926)

31

День авіації

Відзначається щорічно в останню суботу серпня відповідно до Указу Президента України від 16.08.1993 р. № 305/93

ВЕРЕСЕНЬ

1

День знань

Офіційно відзначається щорічно з 1984 р.

День підприємця

Відзначається щорічно в першу неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 05.10.1998 р. № 1110/98

85 років від початку (1939) Другої світової війни

135 років від дня народження Ольги Михайлівни Басараб (1889–1924), української громадсько-політичної та культурної діячки, розвідниці, зв'язкової Є. Коновальця

Дату народження подано за ЕІУ, даними Українського інституту національної пам'яті, інтернет-ресурсами; за іншими даними народилася 24.07.1889 р.

3

160 років від дня народження Мусія Степановича Кононенка (Онопрієнка, Онопрієнка-Кононенка) (1864–1922), українського письменника, економіста, громадського діяча

125 років від дня народження Френка Макфарлейна Бернета (1899–1985), австралійського імунолога, вірусолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1960)

65 років від дня народження Мирослава Івановича Дочинця (1959), українського письменника, видавця, філософа, журналіста

4

200 років від дня народження Антона Брукнера (1824–1896), австрійського композитора, органіста, педагога

90 років від дня народження Клайва Вільяма Джона Грейнджера (1934–2009), англійського економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (2003)

5

Міжнародний день благодійності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 105

6

День адміністратора Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП)

Проект Указу Президента України було схвалено Кабінетом Міністрів України 26 травня 2021 р.

90 років від дня народження В'ячеслава Гнатовича Сумського (1934–2007), українського актора, батька акторок Наталії та Ольги Сумських

7

Міжнародний день чистого повітря для блакитного неба

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 212

Міжнародний день поліцейського співробітництва

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 241

День воєнної розвідки України

Відзначається щорічно відповідно до наказу міністра оборони України від 01.06.2007 р. № 302

8

Різдво Пресвятої Богородиці. Друга Пречиста

День звільнення м. Балаклії (Харківська обл.) від російських окупантів (2022)

Міжнародний день письменності

Відзначається щорічно відповідно до рішення 14-ї сесії ЮНЕСКО № 1.141 (1966)

Міжнародний день солідарності журналістів

Відзначається щорічно з 1958 р. відповідно до рішення IV Конгресу Міжнародної організації журналістів

День пам'яті українців – жертв примусового виселення з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини в 1944–1951 рр.

Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Постанови Верховної Ради України від 08.11.2018 р. № 2608-VIII

День працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 12.08.1993 р. № 302/93

День танкістів

Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 29.08.1997 р. № 922/97

9

Міжнародний день захисту освіти від нападів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 275

255 років від дня народження **Івана Петровича Котляревського** (1769–1838), українського письменника, драматурга, поета, театрального та громадського діяча, основоположника сучасної української літератури

160 років від дня народження **Івана Михайловича Колесси** (1864–1898), українського фольклориста, етнографа

10

День звільнення міст Куп'янська та Ізюма (Харківська обл.) від російських окупантів (2022)

170 років від дня народження **Івана Миколайовича Терещенка** (1854–1903), українського підприємця, мецената, співзасновника «Товариства буряково-цукрових і рафінадних заводів братів Терещенків» (Франція)

130 років від дня народження **Олександра Петровича Довженка** (1894–1956), українського кінорежисера, сценариста, письменника, художника-графіка, громадського діяча, фундатора національного кінематографа

Дату народження подано за ЕСУ, даними сайту Одеської кіностудії, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 12.09.1894 р.

11

500 років від дня народження **П'єра де Ронсара** (1524–1585), французького поета; на його честь названо Ронсарову строфу

160 років від дня народження **Павла Арсеновича Грабовського** (1864–1902), українського поета, публіциста, перекладача, критика, громадсько-політичного діяча

13

190 років від дня народження **Анатолія Патрикійовича Свидницького** (1834–1871), українського письменника, прозаїка, поета, фольклориста, етнографа, краєзнавця, громадського діяча

150 років від дня народження **Арнольда Шенберга** (1874–1951), австрійського композитора, диригента, музичного теоретика, художника, педагога, засновника Нової віденської школи

130 років від дня народження **Джона Бойтона Прістлі** (1894–1984), англійського письменника, драматурга, театрального режисера

130 років від дня народження **Юліана Тувіма** (1894–1953), польського поета, перекладача, мовознавця

14

Воздвиження Хреста Господнього

День фізичної культури і спорту

Відзначається щорічно в другу суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 29.06.1994 р. № 340/94

День українського кіно

Відзначається щорічно в другу суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 12.01.1996 р. № 52/96

85 років від часу (1939), коли у США авіаконструктор українського походження **І. Сікорський підняв у повітря свій перший гелікоптер VS-300**

160 років від дня народження **Роберта Сесіла** (1864–1958), британського громадського та державного діяча, лауреата Нобелівської премії миру (1937)

15

Міжнародний день демократії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 7

День працівника лісу

Відзначається щорічно в третю неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 28.08.1993 р. № 356/93 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 01.10.2008 р. № 885/2008)

70 років від дня народження **Мішеля** (Михайла Петровича) **Терещенка** (1954), українського та французького політичного діяча, підприємця, відроджувача в Україні льонарства, нащадка роду українських промисловців і меценатів Терещенків

16

Міжнародний день збереження озонового шару

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 114

100 років від початку (16–18.09.1924) **Татарбунарського повстання** – інспірованого більшовиками селянського повстання в Буджаку проти румунської влади

17

День звільнення с. Кліщіївка від російських окупантів (2023)

День мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії

Всесвітній день забезпечення безпеки пацієнтів

Відзначається щорічно відповідно до рішення 72-ї сесії ВООЗ

День безпеки пацієнтів

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 04.09.2019 р. № 648/2019

День рятувника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 12.09.2008 р. № 830/2008

День усиновлення

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 27.11.2008 р. № 1088/2008 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

160 років від дня народження **Михайла Михайловича Коцюбинського** (1864–1913), українського письменника, громадсько-культурного діяча

18

Всесвітній день рівної оплати праці

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 142

95 років від дня народження **Алли Олександрівни Горської** (1929–1970), української художниці, громадської діячки, дисидентки

20

160 років від дня народження **Дмитра Володимировича Ахшарумова** (1864–1938), українського скрипаля, диригента, педагога, музично-громадського діяча

95 років від дня народження **Івана Олексійовича Світличного** (1929–1992), українського літературознавця, мовознавця, поета, перекладача, критика, дисидента, правозахисника, ідеолога національно-демократичного руху

90 років від дня народження **Богдана Олександровича Валька** (1934–2006), українського майстра художнього скла

90 років від дня народження **Софі Лорен** [справж. – Софія Віллані Шиколоне] (1934), італійської кіноактриси

60 років від дня народження **Сергія Вікторовича Дзюби** (1964), українського письменника, журналіста, редактора, видавця, перекладача, літературознавця, критика, композитора, кіносценариста, громадського діяча

21

Міжнародний день миру

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 282

День миру

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 05.02.2002 р. № 100/2002

День винахідника і раціоналізатора

Відзначається щорічно в третю суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 16.08.1994 р. № 443/94

День фармацевтичного працівника

Відзначається щорічно в третю суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 07.09.1999 р. № 1128/99

22

День партизанської слави

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.10.2001 р. № 1020/2001
День машинобудівника

Відзначається щорічно в четверту неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 08.09.1993 р. № 361/93

23

Міжнародний день жестових мов

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 161

26

День апостола та євангеліста Іоанна Богослова

Міжнародний день боротьби за повну ліквідацію ядерної зброї

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 32

270 років від дня народження **Жозефа Луї Пруста** (1754–1826), французького вченого, хіміка

27

Всесвітній день туризму

Відзначається щорічно в день затвердження Статуту Всесвітньої туристичної організації

День туризму

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 21.09.1998 р. № 1047/98

200 років від дня народження **Бенджаміна-Апторпа Гулда** (1824–1896), американського астронома

175 років від дня народження **Едгара Ковача** (1849–1912), українського архітектора, живописця, теоретика мистецтва, автора власної концепції нового галицького стилю в архітектурі та ужитковому мистецтві під назвою «Спосіб закопанський»

160 років від дня народження **Платоніда Філяса** (1864–1930), українського церковного та громадсько-політичного діяча, одного з авторів Конституції ЗУНР

100 років від дня народження **Михайла Юрійовича Зеленчука** (1924–2013), українського учасника національно-визвольного руху, члена ОУН, воїна УПА, голови Всеукраїнського братства ОУН-УПА (1991–2012)

8

Міжнародний день загального доступу до інформації

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 5 та рішення ЮНЕСКО 38 С/70

Всесвітній день боротьби проти сказу

Відзначається щорічно з 2007 р., встановлений з ініціативи Глобального альянсу з контролю сказу (*Global Alliance for Rabies Control*). Приурочений до дня смерті французького мікробіолога Л. Пастера, який створив першу в історії вакцину від сказу

00 років від дня народження **Марчелло Мастроянні** (1924–1996), італійського кіноактора

Рік народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 1923 р.

95 років від дня народження **Дмитра Васильовича Павличка** (1929–2023), українського поета, перекладача, критика, публіциста, журналіста, громадсько-політичного діяча, Героя України (2004)

29

29–30 Дні пам'яті жертв Бабиного Яру

Міжнародний день поширення інформації про продовольчі втрати та харчові відходи

Відзначається щорічно, заснований з ініціативи Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН

220 років від дня народження **Міхала** (Михайла) **Чайковського** (1804–1886), польського та українського письменника, мемуариста, журналіста, представника т. зв. української школи в польській літературі XIX ст., політичного діяча

30

Міжнародний день перекладу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 288

Всеукраїнський день бібліотек

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України 14.05.1998 р. № 471/98 від

80 років від початку (30.09–01.10.1944) **боїв куреня УПА «Сіроманці» під Уневом і Пнятином** на Львівщині проти внутрішніх військ НКВД

100 років від дня народження **Трумена Гарсія Капоте** (1924–1984), американського письменника, драматурга, за творами якого було поставлено щонайменше 20 фільмів і телевізійних вистав

ЖОВТЕНЬ

1

Покрова Пресвятої Богородиці

День звільнення м. Лимана (Донецька обл.) від російських окупантів (2022)

Міжнародний день музики

Відзначається щорічно за рішенням Міжнародної музичної ради при ЮНЕСКО

Міжнародний день людей похилого віку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 45 / 106

День захисників і захисниць України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 14.10.2014 р. №806/2014 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День Українського козацтва

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 07.08.1999 р. № 966/99 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День ветерана

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 24.09.2004 р. № 1135/2004

100 років від дня народження **Джиммі Картера** [повне ім'я – Джеймс Ерл Картер-молодший] (1924), американського політичного та державного діяча, Президент США (1977–1981), лауреата Нобелівської премії миру (2002)

2

Міжнародний день боротьби проти насилля

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 61 / 271

240 років від дня народження **Євстафія (Остапа) Петровича Рудиковського** (1784–1851), українського військового медика, письменника, поета, кобзаря

3

125 років від дня народження **Костя** (Костянтина Олексійовича) **Гордієнка** (1899–1993), українського письменника, журналіста, фольклориста

120 років від дня народження **Чарлза Джона Педерсена** (1904–1989), американського хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1987)

4

Всесвітній день захисту тварин

Вперше проведений у 1925 р. з ініціативи німецького письменника і зоозахисника Г. Ціммерманна. Затверджений у 1931 р. Міжнародним конгресом прихильників руху захисту прав тварин, який проходив у Флоренції (Італія)

5

Всесвітній день учителя

Відзначається щорічно в ознаменування річниці підписання Рекомендацій ЮНЕСКО та Міжнародної організації праці щодо становища вчителів (UNESCO/PRESSE, vol. 4, no. 17, p. 9)

180 років від дня народження **Євгена Андрійовича Фенцика** (1844–1903), українського письменника, публіциста, редактора-видавця, освітнього діяча

160 років від дня народження **Луї Жана Люм'єра** (1864–1948), французького винахідника кінематографа, основоположника французької кіноіндустрії та кінорежисури

6

День апостола Фоми

День працівників освіти (День учителя)

Відзначається щорічно в першу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 11.09.1994 р. № 513/94

День територіальної оборони України

Відзначається щорічно в першу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 30.09.2020 р. № 417/2020

7

Всесвітній день Хабітат (Міжнародний день житла)

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 40 / 202

Всесвітній день архітектури

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня за рішенням 20-ї Генеральної асамблеї Міжнародного союзу архітекторів

Міжнародний день лікаря

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня з ініціативи ВООЗ

8

День юриста

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 16.09.1997 р. № 1022/97

9

Всесвітній день пошти

Відзначається щорічно в річницю заснування Всесвітнього поштового союзу (UPU / Токуо Congress 1969/ Res. C. 11)

120 років від дня народження **Миколи Платоновича Бажана** (1904–1983), українського поета, перекладача, філософа, енциклопедиста, літературознавця, сценариста, громадсько-політичного діяча та державного діяча

10

Всесвітній день охорони психічного здоров'я

Відзначається щорічно з 1992 р. за ініціативою Всесвітньої федерації психічного здоров'я ВООЗ

День працівників стандартизації та метрології

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 08.10.2002 р. № 910/2002

135 років від дня народження **Михайла Панасовича Драй-Хмари** [справж. – Драй] (1889–1939), українського поета, перекладача, літературознавця

110 років від дня народження **Євгена Миколайовича Кондратюка** (1914–1992), українського вченого, ботаніка

11

Міжнародний день дівчаток (Міжнародний день дівчат)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 170

140 років від дня народження **Фрідріха Бергіуса** (1884–1949), німецького хіміка-технолога, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1931)

125 років від дня народження **Елеонори Павлівни Скрипчинської** (1899–1992), української хорової диригентки, педагогині, дружини Г. Верьовки

12

Всесвітній день мігруючих птахів

Відзначається щорічно в другу суботу травня та другу суботу жовтня. Започаткований у 2006 р. Секретаріатом Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водоплавних птахів (AEWA) у співпраці з Секретаріатом Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS)

90 років від дня народження **Юрія Миколайовича Щербака** (1934), українського письменника, публіциста, сценариста, дипломата, лікаря-епідеміолога, громадсько-політичного діяча, одного із засновників і голови Української екологічної асоціації «Зелений світ»

13

Міжнародний день зменшення ризику природних катастроф

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 200

День художника

Відзначається щорічно в другу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 09.11.1998 р. № 1132/98

День працівників державної санітарно-епідеміологічної служби

Відзначається щорічно в другу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 05.10.2004 р. № 1178/2004

190 років від дня народження **Ернста Моріца Глієра** (1834–1896), українського майстра музичних інструментів

15

Міжнародний день сільських жінок

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 136
180 років від дня народження **Фрідріха Вільгельма Ніцше** (1844–1900), німецького філософа, психолога, мислителя, письменника

80 років від дня народження **Юрія Анатолійовича Дрозда** (1944), українського математика, алгебраїста

16

Всесвітній день продовольства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 35 / 70

170 років від дня народження **Оскара Фінгала О'Флагерті Вілса Вайльда** (1854–1900), ірландського поета, драматурга, прозаїка, есеїста

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 15.10.1854 р.

17

Міжнародний день боротьби за ліквідацію бідності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 196

210 років від дня народження **Якова Федоровича Головацького** (1814–1888), українського вченого, поета, мовознавця, історика, етнографа, фольклориста, бібліографа, священника, педагога, громадського діяча, співзасновника об'єднання «Руська трійця», співавтора збірника «Русалка Дністровая»

Дату народження подано за EIU, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 13.10.1814 р., 20.10.1814 р., 29.10.1814 р.

110 років від дня народження **Томи Лапичака** (1914–1975), українського лікаря, публіциста, журналіста, громадсько-політичного діяча, діяча ОУН (США)

50 років від дня відкриття (1974) **Національного музею історії України у Другій світовій війні. Меморіального комплексу** (на той час – Український державний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.)

18

День апостола та євангеліста Луки

9

День відповідальності людини

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 16.07.2021 р. № 1705-IX

20

Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на рак молочної залози

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 17.01.2005 р. № 42/2005

День працівників харчової промисловості

Відзначається щорічно у третю неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 08.08.1995 р. № 714/95

170 років від дня народження **Жана Нікола Артюра Рембо** (1854–1891), французького поета

21

110 років від дня народження **Мартіна Гарднера** (1914–2010), американського математика, письменника, популяризатора науки

80 років від дня народження **Жана-П'єра Соважа** (1944), французького хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (2016)

22

180 років від дня народження **Сари Бернар** (1844–1923), французької актриси, скульпторки, письменниці, драматургині

24

День Організації Об'єднаних Націй

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2782 (XXVI)

Всесвітній день інформації щодо розвитку

220 років від дня народження **Вільгельма Едуарда Вебера** (1804–1891), німецького фізика, автора систем електричних і магнітних одиниць

25

85 років від дня народження **Василя Тимофійовича Скуратівського** (1939–2005), українського письменника, журналіста, видавця, народознавця, етнографа, фольклориста

26

175 років від дня народження **Фердинанда Георга Фробеніуса** (1849–1917), німецького математика

27

День преподобного Нестора Літописця

Всесвітній день аудіовізуальної спадщини

Відзначається щорічно відповідно до резолюції, затвердженої на 33-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (2005)

День української писемності та мови

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 06.11.1997 р. № 1241/97 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День автомобіліста і дорожника

Відзначається щорічно в останню неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 13.10.1993 р. № 452/93 (Указ у редакції Указу Президента від 22.10.1997 р. № 1173/1997)

28

День дідухів і бабусь

Неофіційне свято, запроваджено в 2009 р. у Нідерландах. У різних країнах відзначається в різні дні, в Україні – щорічно 28 жовтня

День визволення України від фашистських загарбників [День вигнання нацистських окупантів з України] (1944)

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 20.10.2009 р. № 836/2009

110 років від часу (1914 **бою на горі Ключ** під м. Сколе (Львівська обл.) між Українськими січовими стрільцями та російською армією

80 років від дня (1944) **вигнання нацистських окупантів з України**

170 років від дня народження **Жана Марі Гюйо** (1854–1888), французького поета, перекладача, філософа, соціолога

110 років від дня народження **Річарда Лоренса Міллінгтона Сінга** (1914–1994), англійського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1952)

110 років від дня народження **Джонаса Едварда Солка** (1914–1995), американського вченого, вірусолога, винахідника першої безпечної та ефективної вакцини проти поліомієліту (1955)

110 років від дня народження **Миколи Прокоповича Ярового** (1914–2001), українського поета-гумориста, письменника, редактора

31

Всесвітній день міст

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 239

ЛИСТОПАД

1

Міжнародний день вегана

Відзначається щорічно з 1994 р., в день заснування першої «Веганської спільноти» у Великій Британії

130 років від часу винайдення (1894) французьким мікробіологом Емілем Ру **антидифтерійної сироватки**

2

Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 163

140 років від дня народження **Олександра Івановича Білецького** (1884–1961), українського літературознавця, який одним із перших проаналізував українську літературну традицію в межах світових літературних процесів та визначив її місце серед інших літератур світу

Дату народження подано за ЕІУ, даними сайту НАН України, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 01.11.1884 р.

3

День інженерних військ

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 27.10.1999 р. № 1399/99

День ракетних військ і артилерії

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 31.10.1997 р. № 1215/97

День працівника соціальної сфери

Відзначається щорічно в першу неділю листопада відповідно до Указу Президента України від 13.04.1999 р. № 374/99

280 років від дня народження **Фрідріха Людвіга Шредера** (1744–1816), німецького актора, режисера, педагога, театрального діяча

4

День залізничника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 15.07.1993 р. № 257/93-рп (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 11.12.2002 р. № 1140/2002)

5

Всесвітній день поширення інформації про проблему цунамі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 203

530 років від дня народження **Ганса Сакса** (1494–1576), німецького поета, драматурга, музиканта

170 років від дня народження **Поля Сабатьє** (1854–1941), французького хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1912)

90 років від дня народження **Кіри Георгіївни Муратової** (1934–2018), української кінорежисерки, сценаристки, актриси

6

Міжнародний день запобігання експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 56 / 4

210 років від дня народження **Адольфа** (Антуана Жозефа) **Сакса** (1814–1894), бельгійського та французького винахідника музичних інструментів, найбільш відомого винаходом саксофона й саксгорна

9

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.12.2011 р. № 1209/2011 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 30.12.2013 р. № 717/2013; в редакції Указу Президента 28.07.2023 р. № 455/2023)

110 років від дня народження **Геді Ламар** [справж. – Гедвіга Єва Марія Кіслер] (1914–2000), австрійської та американської актриси, винахідниці, яка запатентувала систему управління торпедами, секретні системи зв'язку, що зараз використовуються всюди: від мобільних телефонів до Wi-Fi і GPS

90 років від дня народження **Карла Едварда Сагана** (1934–1996), американського астронома, науковця, письменника, який з метою суспільно-масового зацікавлення астрономією започаткував у США новий вид літератури – науково-просвітницький

10

Всесвітній день науки за мир та розвиток

Проголошений на 31-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в 2001 р. (UNESCO 31 C/Resolution 20)

День виноградаря і винороба України

Відзначається щорічно у другу неділю листопада згідно з Указом Президента України від 22.09.2020 р. №403/2020

11

День звільнення м. Херсона від російських окупантів (2022)

160 років від дня народження **Альфреда Германа Фріда** (1864–1921), австрійського журналіста, лауреата Нобелівської премії миру (1911)

13

День святителя Іоанна Золотоустого

Міжнародний день сліпих

Відзначається щорічно відповідно до рішення ВООЗ

135 років від дня народження **Остапа Вишні** [справж. – Павло Михайлович Губенко] (1889–1956), українського письменника, сатирика, гумориста

Дату народження подано за ЕСУ, даними сайту ВУФКУ, Українського інституту національної пам'яті; за іншими даними народився 11.11.1889 р., 12.11.1889 р.

14

Всесвітній день боротьби із захворюванням на діабет

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 61 / 225

16

Міжнародний день толерантності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 95

День працівників радіо, телебачення та зв'язку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.11.1994 р. № 667/94

17

Всесвітній день пам'яті жертв дорожньо-транспортних пригод

Відзначається щорічно у третю неділю листопада відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 5

Міжнародний день студентів

Запроваджено 17 листопада 1946 р. у Празі, на Всесвітньому конгресі студентів, на спомин про молодих чеських патріотів, які загинули від рук нацистів у роки Другої світової війни

День студента

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 16.06.1999 р. № 659/99

День працівників сільського господарства

Відзначається щорічно в третю неділю листопада відповідно до Указу Президента України від 07.10.1993 р. № 428/93

220 років від дня заснування (1804) **Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого** (на той час – відділення моральних та політичних наук у складі Харківського імператорського університету)

190 років від дня народження **Вільяма-Річарда Морфілла** (1834–1909), англійського славіста; багато подорожував слов'янськими країнами, побував у Києві (1891, 1895) та у Львові (1895), першим упровадив українознавчі матеріали до енциклопедичних видань Великої Британії

155 років від дня народження **Казимира Шептицького** (1869–1951), українського церковного та громадського діяча, удостоєного звання «Праведник народів світу» (1996), зарахованого до лику блаженних (беатифікованого) Папою Римським Іваном Павлом II під час візиту до Львова (2001); ім'я К. Шептицького присвоєно Музею народної архітектури і побуту у Львові (2016)

18

Всесвітній день запобігання актам сексуальної експлуатації дітей, жорстокому поводженню з ними і насильству щодо них та зілленню дітей, які постраждали від таких актів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 8

День сержанта Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 19.04.2019 р. № 153/2019

19

День працівників гідрометеорологічної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента від 11.03.2003 р. № 208/2003

День скловиробника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 09.12.2003 р. № 1417/2003

35 років від дня (1989) перепоховання у м. Києві, на Байковому цвинтарі, **українських письменників і політв'язнів радянського режиму – Василя Стуса, Юрія Литвина, Олексі Тихого**

20

Всесвітній день дитини

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 836 (IX)

210 років від дня народження **Михайли Андрійовича Тулова** (1814–1878), українського літературознавця, мовознавця, письменника, педагога, культурно-освітнього діяча

Дату народження подано за Encyclopedia of Ukraine, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 20.10.1814 р., 26.10.1814 р., 07.11.1814 р.

100 років від дня народження **Бенуа Мандельброта** (1924–2010), французького та американського математика, засновника фрактальної геометрії

21

Введення у храм Пресвятої Богородиці. Третя Пречиста

Всесвітній день філософії

Проголошений на 33-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в 2005 р. Відзначається щорічно у третій четвер листопада (UNESCO 33 C/Resolution 37)

Всесвітній день телебачення

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 205

День Гідності та Свободи

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 13.11.2014 р. № 872/2014

День Десантно-штурмових військ Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 21.11.2017 р. № 380/2017

330 років від дня народження **Вольтера** [справж. – Марі Франсуа Аруе] (1694–1778), французького письменника, поета, публіциста, філософа, історика

22

Міжнародний день сина (синів)

Неофіційне свято, відзначається щорічно з 2014 р.

20 років від початку (2004) **Помаранчевої революції** (Помаранчевого майдану)

140 років від дня народження **Луї Неель** (1904–2000), французького фізика, першовідкривача антиферромагнетизму, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1970)

23

День пам'яті жертв голодоморів

Відзначається щорічно в четверту суботу листопада відповідно до Указу Президента від 26.11.1998 р. № 1310/98 (в редакції Указів Президента України від 31.10.2000 р. № 1181/2000, від 15.07.2004 р. № 797/2004; із змінами, внесеними згідно з Указом Президента України від 21.05.2007 р. № 431/2007)

25

Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 54 / 134

210 років від дня народження **Юліуса Роберта фон Маєра** (1814–1878), німецького природознавця, фізика, одного з перших, хто обґрунтував закон термодинаміки, вирахував механічний еквівалент теплоти

180 років від дня народження **Карла Фрідріха Бенца** (1844–1929), німецького інженера-механіка, який створив перший у світі автомобіль із двигуном внутрішнього згоряння, одного із засновників машинобудування

26

180 років від дня народження **Олександра Левковича** (Львовича) **Боровиковського** (1844–1905), українського фольклориста, письменника, адвоката, правознавця

130 років від дня народження **Норберта Вінера** (1894–1964), американського вченого, математика, засновника кібернетики і теорії штучного інтелекту

90 років від дня народження **Віталія Олександровича Переломи** (1934–2000), українського вченого-металурга, винахідника

60 років від дня заснування **Владислава Юрійовича Троїцького** (1964), українського театрального актора, режисера, драматурга, телеведучого, педагога, засновника першого в Україні незалежного театру «Дах» та міжнародного фестивалю «Гогольфест», лауреата Шевченківської премії за оперу-реквієм «Йов» (2020)

27

145 років від дня народження **Григорія** (Грицька) **Авраамовича Чупринки** (1879–1921), українського поета, критика, культурного та військово-політичного діяча

Дату народження подано за EIU, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 28.11.1879 р.

28

День працівника системи фінансового моніторингу

Відзначається відповідно до Указу Президента України від 28.11.2020 р. № 523/2020

370 років від початку (1654) **героїчної оборони козацької фортеці Буша** на Поділлі від військ Речі Посполитої. Події знайшли своє відображення у повісті М. Старицького «Облога Буші»

170 років від дня народження **Готліба Йогана Фрідріха Габерландта** (1854–1945), австрійського та німецького ботаніка, одного з основоположників фізіологічної анатомії рослин

110 років від дня народження **Андрія Юхимовича Кузьменка** (1914–1991), українського літературознавця, шевченкознавця, критика

29

150 років від дня народження **Антонію Егаша Моніша** (1874–1955), португальського психіатра, нейрохірурга, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицині (1949)

125 років від дня народження **Григорія Михайловича Косинки** [справж. – Стрілець] (1899–1934), українського письменника, публіциста, перекладача

30

День святого апостола Андрія Первозванного

День пам'яті всіх жертв застосування хімічної зброї

Відзначається щорічно з 2015 р., відповідно до рішення 20-ї сесії Конференції держав – учасниць Організації заборони хімічної зброї (OPCW C-20/DEC.10)

150 років від дня народження **Вінстона Черчилля** [повне ім'я – Вінстон Леонард Спенсер-Черчилль] (1874–1965), британського політичного та державного діяча, військовика, історика, художника, письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1953)

ГРУДЕНЬ

1

Всесвітній день боротьби зі СНІДом

Відзначається щорічно з ініціативи ВООЗ відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 43 / 15

День працівників прокуратури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 02.11.2000 р. № 1190/2000

2

Міжнародний день боротьби за скасування рабства

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 317 (IV)

120 років від дня народження **Андрія Ілліча Красовського** (1904–1942), українського письменника, поета, культурного діяча

100 років від дня народження **Миколи Васильовича Гончаренка** (1924–1993), українського філософа

3

Міжнародний день людей з інвалідністю

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 3

100 років від дня народження **Джона Ворнера Бекуса** (1924–2007), американського вченого в галузі інформатики, математика, винахідника нотації Бекуса – Наура (Бекуса – Наура форма, БНФ), однієї з найуніверсальніших нотацій, яка використовується для визначення синтаксису формальних мов

4

День пам'яті великомучениці Варвари

Міжнародний день банків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 245

5

Всесвітній день ґрунтів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 232

Міжнародний день волонтерів в ім'я економічного і соціального розвитку

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 40 / 212

День працівників статистики

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 02.12.2002 р. № 1120/2002

6

День святителя Миколи Чудотворця

День Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 19.10.1993 р. № 3528-ХІІ

7

Всесвітній день української хустки

Неофіційне свято, відзначається щорічно з 2019 р.

Міжнародний день цивільної авіації

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 33

День місцевого самоврядування

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.11.2000 р. № 1250/2000

150 років від дня народження **Сергія Андрійовича Прокоф'єва** (1874–1944), українського вченого в галузі будівництва, інженера шляхів сполучення, педагога

Дату народження подано за ЕСУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 07.07.1874 р.

8

День благодійництва

Відзначається щорічно в другу неділю грудня відповідно до Указу Президента України від 13.12.2007 р. № 1220/2007

180 років від дня народження **Еміля Рено** (1844–1918), французького винахідника, художника, популяризатора науки

9

День зачаття праведною Анною Пресвятої Богородиці

Міжнародний день пам'яті жертв злочину геноциду, вшанування їхньої людської гідності й попередження цього злочину

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 323

Міжнародний день боротьби з корупцією

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 58 / 4

-культурного діяча (Канада)

10

День захисту прав людини

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 423 (V)

90 років від дня народження **Говарда Мартина Теміна** (1934–1994), американського вірусолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1975)

11

Міжнародний день гір

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 245

День пам'яті євреїв Криму і кримчаків, які загинули в роки Другої світової війни

Запроваджений у 2004 р. Верховною Радою Автономної Республіки Крим на вшанування жертв нацизму

12

Міжнародний день нейтралітету

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 275

Міжнародний день загального охоплення послугами охорони здоров'я Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 138

День Сухопутних військ України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.10.1997 р. № 1167/97

140 років від дня народження **Зінаїди Євгенівни Серебрякової** (1884–1967), української художниці (Франція)

14

День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 10.11.2006 р. № 945/2006

370 років від дня народження **Данила Павловича Апостола** (1654–1734), українського військового, політичного та державного діяча, дипломата, гетьмана Лівобережної України (1727–1734)

15

День працівників суду

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 08.12.2000 р. № 1318/2000

16

220 років від дня народження **Віктора Яковича Буняковського** (1804–1889), українського вченого, математика, винахідника планіметра, пантографа, приладу для додавання квадратів,

педагога, громадського діяча *Дату народження подано кн. В. Шендеровського «Нехай не гасне світ науки», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 15.12.1804 р.*

17

День працівника державної виконавчої служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.11.2009 р. № 569/2009

18

Міжнародний день мігранта

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 93

100 років від дня народження **Овсія Вольфовича** (Володимировича) **Круковця** (1924), українського письменника (США)

19

День співпраці Південь-Південь Організації Об'єднаних Націй

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 58 / 220

День адвокатури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 02.12.2002 р. № 1121/2002

100 років від дня народження **Миколи Степановича Мамуса** (1924), українського громадсько-політичного діяча, члена ОУН

65 років від дня народження **Марії Василівни Матіос** (1959), української письменниці, публіцистки, політичної діячки

20

Міжнародний день солідарності людей

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 209

125 років від дня народження **Івана Івановича Пільгука** (1899–1984), українського письменника, літературознавця, педагога

90 років від дня народження **Володимира Андрійовича Вишенського** (1934–2017), українського математика

50 років від дня народження **Василя Ярославовича Сліпака** (1974–2016), українського оперного співака, волонтера, учасника Революції Гідності та бойових дій на Сході України, Героя України (2017, посмертно)

21

170 років від дня народження **Жуля Жільєрона** (1854–1926), швейцарського та французького мовознавця, одного з основоположників лінгвістичної географії

80 років від дня народження **Євгена-Зенона Стахіва** (1944), американського вченого українського походження, інженера-кліматолога, гідролога, лауреата Нобелівської премії миру (2007), сина українського діяча ОУН і УПА Є. Стахіва

22

День працівників дипломатичної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 21.11.2005 р. № 1639/2005

День енергетики

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 12.11.1993 р. № 522/93 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 25.04.2001 р. № 282/2001)

280 років від дня народження **Данила (Дмитра) Самійловича Самойловича** (Сущинського) [справж. – Сушковський] (1744–1805), українського вченого-епідеміолога, лікаря, основоположника вітчизняної епідеміології, фундатора першого в Україні наукового медичного товариства

Дату народження подано за інтернет-ресурсами. За іншими даними рік народження вченого між 1742–1746 рр.

24

День працівників дипломатичної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 21.11.2005 р. № 1639/2005

День енергетики

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 12.11.1993 р. № 522/93 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 25.04.2001 р. № 282/2001)

280 років від дня народження **Данила (Дмитра) Самійловича Самойловича** (Сущинського) [справж. – Сушковський] (1744–1805), українського вченого-епідеміолога, лікаря,

основоположника вітчизняної епідеміології, фундатора першого в Україні наукового медичного товариства

Дату народження подано за інтернет-ресурсами. За іншими даними рік народження вченого між 1742–1746 рр.

25

Різдво Христове

140 років від дня народження **Анастасії (Насті) Борисівни Грінченко** (1884–1908), української письменниці, перекладачки, публіцистки, дочки Б. Грінченка

125 років від дня народження **Костянтина Єрофійовича Антиповича** (1899–1949), українського історика, сфрагіста

120 років від дня народження **Гергарда Герцберга** (1904–1999), канадського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1971)

26

Собор Пресвятої Богородиці

27

Міжнародний день проти епідемічної готовності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 27

30

120 років від дня відкриття (1904) у Києві **Національного художнього музею України** (на той час – Київський художньо-промисловий та науковий музей ім. государя імператора Миколи Олександровича)

120 років від дня відкриття (1904) у Києві **Національного музею історії України** (на той час – Київський художньо-промисловий та науковий музей ім. государя імператора Миколи Олександровича)

110 років від дня народження **Данила Лаврентійовича Шумука** (1914–2004), українського мемуариста, громадського діяча, дисидента, учасника національно-визвольної боротьби 1930–1980-х рр.

50 років від дня народження **Ірми (Ірини) Григорівни Вітовської-Ванци** (Вітовської) (1974), української акторки театру та кіно, продюсерки, громадської діячки

31

Щедрий вечір

День пам'яті преподобної Меланії

125 років від дня народження **Василя Лімниченка** [справж. – Василь Іванович Мельник] (1899–1949), українського письменника, публіциста, перекладача, священника, громадсько-культурного та церковного діяча (Німеччина)

75 років від дня народження **Любові Василівни Голоти** (1949), української письменниці, журналістки